

Počátky křesťanství
ukázané v knize
Skutky apoštolů

Marcel Graf

Počátky křesťanství

ukázané v knize

Skutky apoštolů

Marcel Graf

Název originálu: „Gelebter Glaube – Die Anfänge des Christentums, dargestellt in der Apostelgeschichte“, autor: M. Graf, vydáno v © - Beröa-Verlag Zürich 2003

V českém překladu jsou k citaci biblických textů použity překlady: kralický, Český studijní překlad, © Nakladatelství KMS 2009 a překlad z předlohy (německý elberfeldský překlad); u jednotlivých citátů však nejsou zdroje vyznačovány.

ŠÍŘENÍ PÍSMÁ SVATÉHO

www.sirenipismasvateho.cz

2014

Obsah

Kapitola 1	7
Kapitola 2	10
Kapitola 3	15
Kapitola 4	17
Kapitola 5	20
Kapitola 6	24
Kapitola 7	26
Kapitola 8	31
Kapitola 9	35
Kapitola 10	39
Kapitola 11	43
Kapitola 12	45
Kapitola 13	47
Kapitola 14	52
Kapitola 15	55
Kapitola 16	59
Kapitola 17	63
Kapitola 18	65
Kapitola 19	68
Kapitola 20	71
Kapitola 21	74
Kapitola 22	77
Kapitola 23	80
Kapitola 24	83
Kapitola 25	85
Kapitola 26	87
Kapitola 27	90
Kapitola 28	93

Kapitola 1

Vzkříšený Pán se svými učedníky

Verše 1–5. Kniha Skutků apoštolů je druhá zpráva, kterou Lukáš po svém Evangeliu poslal jednomu muži jménem Teofil. V této knize je nám podána zpráva o rozšíření křesťanské víry. Přítomnost Ducha Svatého a Jeho působení jsou význačnými znaky knihy Skutků apoštolů. Popisuje však také působení apoštolů, především Petra (kapitoly 1 – 12) a Pavla (kapitoly 13 – 28).

Skutky apoštolů začínají tam, kde Lukášovo evangelium končí: nanebevstoupením Pána Ježíše. Je však zdůrazněno, jak zřetelně se v době mezi svým vzkříšením a svým návratem do nebe ukazoval těm svým. To bylo potřebné, protože brzy po Jeho vzkříšení měli být zde na zemi svědky o Jeho vzkříšení. Takový úkol nemohli však vykonat ve vlastní síle. Proto měli čekat v Jeruzalémě, dokud na ně nepřijde Duch Svatý – zaslíbení Otcovo.

Boží království – dnes a v budoucnosti

Verše 6–8. V oněch 40 dnech až do svého nanebevzetí mluvil Pán se svými apoštoly také o tématech, která se týkají Božího království. Protože byl jako Král zavržen a ukřižován, přijalo Jeho království skrytý charakter. Ale Jeho autorita jako Pána trvá. Každý, kdo se k Němu přiznává jako křesťan, je odpovědný Ho poslouchat.

Otázka učedníků, když naposledy byli s Pánem, ukazuje, jak velmi ještě žili ve svých židovských představách. Stále ještě doufali v začátek království v moci a slávě, ve kterém bude Izrael zaujímat ústřední místo. V důsledku zavržení Mesiáše však byla tato chvíle daleko odsunuta. Tehdy začínající doba milosti, ve které dnes žijeme, není určována časy, které souvisejí s událostmi na této zemi. Naproti tomu smíme nyní svědčit o vzkříšeném a oslaveném Pánu. Sílu k tomu dostáváme od Ducha Svatého.

Nanebevstoupení Krista

Verše 9–11. Učedníci směli spolu prožít nanebevstoupení svého Pána. A andělé jim potvrzují, že On byl přijat do nebe, že ale svým časem opět přijde. To bylo poselství naděje. „Tento Ježíš“ – žádný jiný než Ten, kterého tak dobře znali – „právě tak“ opět přijde. Andělé mluvili o Jeho zjevení ve slávě. Pak Jej každý uvidí, i ti, kteří Jej probodli (Zjevení 1,7).

Nadějí věřících křesťanů však je Jeho příchod ke vtržení všech těch, kteří v něho uvěřili. Koho očekáváme? Není to nějaký cizinec, nýbrž Osoba, kterou jsme poznali z Bible. Jaká radost, že Ho brzy uvidíme!

Modlíci se hlouček

Verše 12–14. Učedníci uposlechli poučení od Pána, vrátili se do Jeruzaléma a zůstávali s očekáváním v horní místnosti. Nebyl to velký zástup: jedenáct apoštolů, několik žen, Marie, matka Ježíšova, a Jeho bratři, kteří v Něho předtím nevěřili, ale nyní poznali, kdo On skutečně je (Jan 7,7). Společně setrvali jednomyslně v modlitbě. Vyjadřovali tím svou závislost na Bohu, ale také důvěru v Něho. Když toto vyznačovalo věřící na začátku Skutků apoštolů, oč více by měla společná modlitba znamenat pro nás, kteří jsme na konci křesťanského období.

Matěj na místo Jidáše Iškariotského

Verše 15–26. Petr, jenž asi šest týdnů před touto dobou zapřel svého Pána, byl zcela napraven a posiloval své bratry (Lukáš 22,32). Připomněl zlý konec Jidáše, když ten zradil svého Mistra (Matouš 27,7), a citoval ze dvou Žalmů, které se vztahovaly na Jidáše. Jasně ukazují, že za něho měla být nalezena náhrada. Počet dvanáct stojí ve spojení s dokonalou správou vzhledem k této zemi. Dvanáct apoštolů mělo vystupovat jako oficiální svědkové vzkříšení Pána Ježíše.

Kdo mohl vstoupit do vzniklé mezery? V úvahu přicházel jen někdo, kdo dobu veřejné služby Pána Ježíše strávil s Ním a s ostatními učedníky a byl svědkem Jeho vzkříšení. Tyto podmínky splňovali dva: Josef a Matěj.

Petr sice měl duchovní porozumění pro to, že podle Božího slova měla být určena náhrada za Jidáše, avšak nemohl rozhodnout. To učinil Bůh. Pro vedení Boží cestou je nutná závislost. Ta je vyjádřena společnou modlitbou.

Poněvadž tehdy věřící ještě neměli Ducha Svatého, sáhli ke starozákonnímu prostředku: k losování. Pán tím ukázal svou vůli: Dvanáctým učedníkem se měl stát Matěj. – Když však sestoupil Duch Svatý, převzal vedení věřících (kapitola 13,2.4). Nyní to je On, kdo nám ukazuje Boží vůli (např. kapitola 16,6.7).

Kapitola 2

Letnice – vylití Ducha Svatého

Verše 1–4. Letnice byly židovským svátkem. Ve Starém zákoně jsou nazvány: „slavnost žně“, „slavnost týdnů“ a „den prvotin“ (2. Mojžíšova 23,16; 34,22; 4. Mojžíšova 28,26). Řecky mluvící Židé je nazývali „pentecost“, což znamená tolik, jako „padesátý den“; neboť se konaly 50 dnů po přinesení snopku prvotin, který mluví o vzkříšení našeho Pána (3. Mojžíšova 23,15.16).

Onoho dne – byla to neděle – přišel Duch Svatý na zem. Tato jedinečná událost se stala zcela náhle. A jak náhle tehdy církev povstala, tak náhle jednou také zemi opustí (1. Korintským 15,51.52; 1. Tesalonickým 4,16.17).

Všichni, kteří věřili v Pána Ježíše, byli onoho dne na jednom místě pospolu a byli Duchem Svatým pokřtěni v jedno tělo (kapitola 1,5; 1. Korintským 12,13). Od té doby trvá jednota všech věřících: Kristovo tělo. On je Hlavou, my jsme jednotlivé údy. Ona chvíle byla tedy hodinou zrození církve.

Zmínka o tom, že dům byl naplněn, ukazuje na to, že Duch Svatý nadále přebývá v církvi. Ta je Božím chrámem, který je tvořen všemi vykoupenými (1. Korintským 3,16.17; Efezským 2,21.22). Rozdělené jazyky jako z ohně, které se posadily na každém z nich, ukazovaly, že Duch Svatý bydlí také v každém věřícím (1. Korintským 6,19). Ještě dnes platí, že každý, kdo slyší evangelium, vírou je přijímá a celou svou důvěru upře na Pána Ježíše, je zapecetěn Duchem Svatým (Efezským 1,13). V protikladu ke Kristu, na kterého Duch Svatý sestoupil jako holubice (Matouš 3,16), se zde mluví o ohni. Náš Spasitel byl bez hříchu, my v sobě ještě máme starou přirozenost, která může hřešit. Jak často nás musí Duch Svatý upozorňovat na učiněné hříchy, aby nás vedl k sebeodsuzování!

A poznáváme první účinek Ducha Svatého. V Bábel musel Bůh kdysi vystoupit proti lidské pýše zmatením jazyků. Na začátku doby milosti překročil tyto bariéry a uschopnil učedníky, aby zvěštovali Jeho velké skutky v jazycích, kterým se nikdy neučili.

Boží div: mluvení jazyky

Verše 5–13. Vylití Ducha Svatého a s tím spojený začátek nového časového období v Božích cestách s lidmi se nestalo uskutečněním. Zpráva o této zvláštní události se velmi rychle rozšířila. Mnoho bohabojných Židů, kteří pocházeli z nejrůznějších zemí, ale v době slavnosti Letnic se zdržovali v Jeruzalémě, se shlukovalo, když náhle slyšeli mluvit neučené galilejské muže ve svém jazyku nebo ve svém nářečí. O čem mluvili tito prostí lidé? O velkých Božích skutcích!

Posluchači stáli před nevysvětlitelným divem. Co si o tom měli myslet? Čteme o zděšení, údivu, rozpacích, ano dokonce o posměchu. Ten přišel zřejmě ze strany domácích Židů, kteří těmto cizím řečem a nářečím nerozuměli.

Jaký ale byl Boží úmysl s tímto znamením? Nejprve to bylo potvrzení toho, že Bůh Duch Svatý přišel na tuto zem a nyní bydlí v každém věřícím. Dále to bylo znamení pro Židy (1. Korintským 14,21.22). Vzbudilo jejich pozornost a přivedlo je dotazům. Tímto divem chtěl Bůh na jedné straně připravit jejich srdce k přijetí poselství evangelia a na druhé straně jim jasně ukázat, že začalo něco nového a že toto nové má božský původ. Ukázal jim, že má v úmyslu dát zvěstovat evangelium milosti všem národům země. Lidé ze všech jazyků Jej měli poznat a přinášet Mu chválu a velebení.

První křesťanské kázání

a) Vylití Ducha ve světle Písma

Verše 14–21. Nyní povstal Petr s jedenácti. Dvanáct Bohem určených apoštolů vystoupilo proti představitelům izraelského národa o dvanácti pokoleních. Petr je ve verši 22 oslovil: „Muži izraelští“ a aramejským jazykem, kterému všichni v Jeruzalémě rozuměli, jim zvěstoval evangelium.

Nejprve vyvrátil domněnku některých posluchačů, že by učedníci byli opilí. Pak sáhl k psanému Božímu slovu, aby vysvětlil událost na základě Svatého Písma. Když citoval proroka Joele, řekl jen: „*Toto jest, co... je řečeno.*“ Nemluvil o naplnění, neboť Joelovo proroctví se naplní teprve ve spojení s opětným příchodem Pána Ježíše ve slávě. Petr Židům prostě vysvětlil, že Bůh vzhledem ke dnům Mesiáše prorokoval něco podobného, jako je to, co oni nyní prožívali. To, co viděli a slyšeli, bylo skutečně vylití Ducha Svatého.

Naproti tomu verš 21 platí od Adamovy doby: „*Každý, kdožkoli vzýval by jméno Páně, spasen bude.*“ Římanům 10,12.13 potvrzuje použití na naši dobu. Toto vzývání jména Pána však není pouhé vyznání rty, nýbrž volání pokání činícího srdce, které věří v Pána a v Jeho výkupné dílo.

b) Kristus – Vzkříšený

Verše 22–32. Ve druhé části své řeči, která začíná oslovením: „Muži izraelští“, Petr svým posluchačům představil Pána Ježíše. Připomněl přitom tři skutečnosti:

- 1) Ježíš z Nazareta byl „*muž od Boha před vámi potvrzený*“, a to jako Mesiáš.
- 2) Příchod Pána Ježíše a Jeho smrt na kříži se staly podle Božího věčného plánu.
- 3) I když oni jako lidé provedli to, co bylo podle Boží rady, neubíralo to nic z jejich odpovědnosti: Oni přibili svého Mesiáše na kříž a zabili Ho.

Potom následuje v Petrově řeči určitý vrchol, když prohlásil, že Bůh Pána Ježíše vzkřísil. Pro vzkříšení Ježíše Krista uvádí dvojí svědectví: 1) Psané Boží slovo, když cituje oddíl z 16. Žalmu. Ačkoli David napsal tento Žalm v 1. osobě jednotného čísla, přece pověděl tato slova „o Něm“. David tedy v 16. Žalmu jasně předpověděl Kristovo vzkříšení. 2) Svědectví dvanácti apoštolů: „*Toho Ježíše vzkřísil Bůh, jehož my všichni svědkové jsme.*“

c) Člověk v nebi

Verše 33–36. Ale Petr se nezastavil u skutečnosti vzkříšení. Pokračoval a mluvil o místu cti, které Pán Ježíš nyní zaujímá. Byl vyvýšen; Bůh Ho učinil jak Pánem, tak i Kristem. Pán sedí po Boží pravici. Tam čeká, až všichni Jeho nepřátelé budou položeni za podnože Jeho nohou. Potom se zjeví ve slávě a nastoupí svoji vládu. – Avšak už nyní je Pánem každého křesťana. Uznáváme Jeho autoritu nad sebou?

O tom všem bylo vydáno svědectví vylitím Ducha Svatého. To, co tehdy bylo velkým tématem evangelia, je ještě dnes jeho obsahem: Kristus zemřel – vstal z mrtvých – je Pánem – Kristus nyní dlí ve slávě, ale opět přijde.

Usvědčená srdce

Verše 37–41. Reakce posluchačů na Petrovo kázání je pozoruhodná. Ta slova je zasáhla v srdci. Byl Petr takový vynikající řečník? Ne. To bylo dílo Ducha Svatého. Ten způsobil, že je to poselství hluboce rozrušilo. Nyní se ptali: „*Co máme činit, bratři?*“ Není to stejná otázka jako ta, kterou později položil žalářník ve Filipis? „*Páni, co já mám činiti, abych spasen byl?*“ Tito Židé poznali, že ukřižovali svého Mesiáše a že Ten se po svém zmrtvýchvstání vrátil do nebe. Nyní se musejí bát Jeho spravedlivé božské odplaty. Co si nyní mají počít?

Petr a apoštolé měli na jejich úzkostnou otázku obdivuhodnou odpověď. „*Pokání čiňte a pokřti se jeden každý z vás ve jménu Ježíše Krista.*“ Šlo o to, aby změnili svůj postoj k Pánu Ježíši. To je pokání. Místo aby Jím i nadále opovrhovali, odmítali Ho a Jeho milost pošlapávali nohama, měli Mu nyní otevřít své srdce. Křtem v Jeho jménu se k Němu měli veřejně přiznat. Pro Židy to znamenalo, že se odvrátili od množství židovského národa, který neuznával Ježíše jako Mesiáše. Tento krok – krok víry – museli uvěřivší Židé učinit, aby mohli obdržet dar Ducha Svatého.

Že to zaslíbení platí také všem, kteří jsou daleko – kterékoli Pán, náš Bůh povolal (verš 39) –, ukazuje na to, že milost se neomezuje jen na Izrael, nýbrž že tu je pro všechny lidi. Onoho dne přijalo vírou poselství 3000 lidí a byli pokřtěni a připojeni k už existujícímu hloučku křesťanů.

Setrvávání prvních křesťanů

Verše 42–47. Když je dnes zvěstováno evangelium, jsou mnozí v té chvíli nadšeni. Ale zítra budou už nadšeni jen napůl a pozítří bude už téměř vše pryč. Lidé, kteří se tehdy obrátili ke křesťanství, nebyli tak povrchní. Ti setrvávali, tj. zůstávali na cestě, na kterou vstoupili.

Jsou vyjmenovány čtyři věci, ve kterých zůstávali. Ty jsou i dnes znaky místního shromáždění. Drželi se pevně učení apoštolů, tj. pravdy Nového zákona. Žili ve společnosti s apoštoly a těmi, kteří se s nimi shromažďovali. Lámali chléb a připomínali si tak ustavičně utrpení a smrt svého Pána. A nakonec setrvávali v modlitbách, a tím vyjadřovali svou závislost na Bohu.

První křesťané tvořili šťastný zástup. Měli Krista, a to jim plně stačilo. Žili společně jako velká rodina, jedni druhým pomáhali, starali se o sebe a byli

plni chvály vůči Bohu. Tito lidé měli přízeň lidí kolem sebe. Zástup denně rostl, neboť jich každý den „Pán *přidával*“!

Záchrana, o které je zde zmínka, neznamená jen záchranu před věčným odsouzením, nýbrž jde i o záchranu před soudem, který hrozil Židům a jejich systému a který také přišel roku 70 zničením Jeruzaléma. Před tím chtěl Pán věřící zachránit, když je připojil k církvi a křesťanskému svědectví.

Kapitola 3

Uzdravení chromého

Verše 1–10. První křesťané žili ještě v úzkém spojení s chrámem a s židovskou bohoslužbou a drželi se zákona. Teprve postupně poznávali, že domácnost zákona a ceremoniální bohoslužba skončily smrtí Krista. Bůh měl s nimi trpělivost. Avšak Epištola Židům 13,13 je jasně vyzývá, aby opustili židovský „tábor“. – Zde ještě šel Petr a Jan k modlitbě do chrámu.

Chromý muž před chrámovou bránou je obrazem stavu Židů v oné době. Přes své krásné náboženství a své bohoslužby neměli sílu k tomu, aby zachovávali Boží přikázání, a tak se dostali do Jeho přítomnosti. Byli „venku“. To je ještě i dnes místo každého nezachráněného člověka: *„Naděje nemající a bez Boha na světě.“*

Tomuto muži mohl pomoci jen Jeden: Ježíš Kristus. On je také ten Jediný, jenž může dnes zachránit ztraceného hříšníka a vést ho do Boží přítomnosti. *„Každý, kdokoli vzýval by jméno Páně, spasen bude.“* (kapitola 2,21) Tento politováníhodný muž směl zakusit moc, která spočívá ve jménu Ježíše Krista. Na místě byl uzdraven, vyskočil a poprvé vstoupil do chrámu a chválil Boha. Stal se svědkem a velebitel. To je vždy výsledkem, když je nějaký člověk zachráněn vírou v Pána Ježíše.

Druhé Petrovo kázání

a) Vina Židů

Verše 11–16. Apoštol Petr viděl údiv a úžas lidí kvůli uzdravení chromého a využil příležitosti, aby jim zvěstoval evangelium. Jak přitom postupoval? Odvedl pozornost posluchačů od sebe a od Jana k Bohu a k Pánu Ježíši. Dal Bohu všechnu čest.

Každé Petrovo slovo, které promluvil s inspirací Ducha Svatého, ukazuje židovský charakter této řeči. Nemluví o Bohu jako o Otci našeho Pána Ježíše Krista, nýbrž mluví o Něm jako o Bohu Abrahamovu, Izákovu a Jákobovu. To je Boží jméno ve spojení s Jeho lidem smlouvy. Ve zbývajících částí Nového zákona tak už nikdy není nazván. Pána Ježíše Petr nazývá: *„Služebník jeho*

Ježíš“. Jako Boží Syn byl zvěstován teprve později (kapitola 9,20). Ježíš z Nazareta žil uprostřed svého lidu jako ten ve Starém zákoně ohlášený Služebník Hospodinův. Bůh to potvrdil mezi jiným tímto uzdravením.

Ale co udělali Židé s Hospodinovým Služebníkem? Petr jim ještě jednou představil před jejich zraky celou jejich vinu. Oni Jej předali římskému soudnictví, zřekli se Ho, když Ho místodržící Pilát chtěl propustit. Dali před tím Svatým a Spravedlivým přednost vrahu Barabášovi. Původce života zabili, ale Bůh Ho vzkřísil z mrtvých. Petr a Jan byli toho sami svědky. Vírou ve jméno tohoto opovrženého, ukřižovaného a vzkříšeného nyní před nimi stál ten dříve chromý zdrav.

b) Boží nabídka milosrdenství

Verše 17–26. To, co nyní následuje, je výzva Boží milosti k celému lidu. Nenalézáme zde božskou odpověď na Ježíšova slova, když Ho křižovali: „*Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.*“? Je to, jako kdyby Petr říkal: Vy jste jednali v nevědomosti a tak jste zabili. Je pro vás otevřeno útočištné město (5. Mojžíšova 19,1–10). Utečte tam!

Potom nalézáme volání k národnímu pokání a obrácení. Kdyby jako lid poznali své hříchy, Bůh by shladil jejich vinu, jak to je ohlášeno ve Starém zákoně (Izaiáš 43,25; 44,22.23). „Časy osvěžení“ znamenají budoucí požehnání, která má Bůh připravena pro svůj pozemský lid. Časově následují po „časech napravení všech věcí“. Tyto časy požehnání pro Izrael jsou v úzkém spojení s druhým příchodem Pána Ježíše Krista. Před Jeho příchodem na zemi nebude žádný věk požehnání.

„Napravení všech věcí“ neznamená smíření všech lidí. Jde o budoucí pozemská požehnání. Napravení, o kterém mluvili proroci, se týká pochodů a vztahů na zemi, ne lidí, kteří zemřeli nesmíření s Bohem.

Žel, Židé přes jasnou Boží řeč skrze Petra odmítli Jeho nabídku milosrdenství. Místo abychom slyšeli otázku: „*Co máme činit, bratři?*“, vidíme, jak Petr s Janem jsou náhle přerušeni (kapitola 4,1).

Kapitola 4

Petr a Jan jsou zatčeni

Verše 1–4. Jakmile Bůh utvořil něco nového, nepřítel to chce zničit. Tak je tomu i zde. Místo aby přijali nabídku Božího milosrdenství, dali vůdci lidu oba apoštoly zatknout a zavřít. Tím začalo pronásledování těch, kteří uvěřili v Pána Ježíše.

Tehdejší vůdčí vrstva Židů byla pod vlivem saduceů. Tato židovská sekta mezi jiným popírala vzkříšení (kapitola 23,8; Marek 12,18). Proto se všemi prostředky pokoušeli umlčet svědky vzkříšení Pána Ježíše.

Lid jako celek odmítl Boží milosrdenství, ale mnozí, kteří naslouchali, osobně uvěřili. Množství těch, kteří uvěřili, je zde naposledy zmíněno počtem. Číslo patří k židovství a jsou znakem království. V době milosti se nepočítá. Jen Bůh zná počet těch, kteří náležejí k církvi.

Odpovídání se apoštolů před soudem

Verše 5–12. Druhého dne ráno byli ti dva vedeni před synedrium, nejvyšší židovský soud, kde se museli odpovídat. Nebylo pro ně problémem dát odpověď na položenou otázku. V síle Ducha Svatého a pod Jeho vedením pokazal Petr shromážděným náboženským vůdcům Židů na Ježíše z Nazareta.

„Jméno“ Ježíše Krista, jak je zde užito, zahrnuje všechny hodnosti a přednosti Jeho Osoby. V tomto obdivuhodném jménu spočívá síla, která toho chromého uzdravila. On je ale také ten nosný úhelový kámen a ten jediný, skrze kterého lidé mohou být zachráněni.

Petr směl v té chvíli zakusit pravdivost slov Pána z Lukáše 12,11.12. Duch Svatý mu dal správná slova. Vydal jasné svědectví o Pánu Ježíši a Jeho vzkříšení a apeloval na svědomí svých posluchačů. Avšak měl pro ně také poselství milosti. Ten jimi zavržený kámen se stal úhelovým kamenem a spasením pro všechny lidi – také pro ně.

Bezmocnost synedria

Verše 13–22. Vedoucí muži synedria se divili smělosti Petra a Jana – byla to smělost jejich víry –, a poznali je jako ty, kteří doprovázeli Pána Ježíše. V přítomnosti ctihodné rady přednesli apoštolové těžké obžaloby. Mluvili o Ježíši Kristu Nazaretském, „*kterého vy jste ukřižovali*“, a prohlásili, že Tento je ten zaslíbený Mesiáš. Odkud vzali tito neučení a nevzdělaní lidé, tito prostí rybáři z Galileje, takovou řeč a znalost Písma? A ten uzdravený muž stál, abychom tak řekli, jako důkaz jejich slov vedle nich. Jak odvaha, která se ještě jednou jasně ukazuje ve verši 19, tak i jejich slova byly výsledkem přebývání Ducha Svatého v nich.

Verše 15–18 ukazují bezmocnost synedria, ale také nenávist těchto mužů vůči Kristu. Když nevěra nemůže skutečnosti popřít a nemůže nic přednést proti božskému svědectví, útočí na svědky. Tak bylo apoštolům přísně přikázáno, aby už nemluvili o Pánu Ježíši a aby neučili v Jeho jménu.

Tento požadavek lidí stál proti úkolu, který Pán dal těm svým. Petr a Jan se nevzpouzejí proti existující vrchnosti. Ale statečně odpovídají svým soudcům: Tím, co od nás vyžadujete, odporujete Bohu samému a tomu, co nám přikázal. Žádáte od nás nemožnost!

V té chvíli Ježíšovi nepřátelé už nevěděli, co dál. Muži, kterým tak důrazně pohrozili, byli tolik naplněni tím, co viděli a slyšeli, že museli mluvit o Pánu Ježíši. Uzdravení, ke kterému došlo, lidi velmi zaměstnávalo. Poznali, že mezi nimi byl způsoben mocný, božský div, a proto oslavovali Boha. Kdyby vůdcové potrestali Petra a Jana, byli by od lidu považováni za Boží protivníky. Tak daleko to nechtěli nechat dojít.

Modlitba věřících, jimž bylo pohroženo

Verše 23–31. Apoštolové, jimž bylo pohroženo, šli ke „svým“. Tím Duch Boží označuje všechny, kteří od doby Letnic byli spojeni v jedno. Věřící tvoří společně jeden kolektiv: církev – Boží shromáždění.

Jak reagovali věřící na to, co slyšeli od Petra a od Jana? Společně hledali své útočiště v modlitbě. Boží Duch nám zanechal znění jejich modlitby. Nejprve vzdávají čest Bohu. Pak se opírají o to, co je řečeno v Jeho Slovu ve 2. Žalmu, který se v jejich dnech v jistém směru naplnil. Věděli, co se stalo, a brali tu novou pohružku vážně. Ale jaké byly nyní jejich konkrétní prosby?

Prosili o tři věci: a) „*Pane, pohlédni na pohrůžky jejich.*“ b) „*Dej služebníkům svým mluvit slovo své se vší smělostí.*“ c) Potvrzuj své Slovo znamením a divy! – Zdalipak bychom se po takových pohrůžkách také tak modlili? Neprosili bychom spíše snažně za ulehčení okolností?

Bůh na místě vyslyšel tuto modlitbu. Dal jim znamení (to místo se zatřásl) a naplnil je Duchem Svatým, takže mohli se vší smělostí kázat Boží slovo. Tuto smělost nalézáme až do závěru Skutků apoštolů v celé knize (kapitola 28,31). – Smělost není něco, co by bylo vyhrazeno prvním křesťanům. Také my smíme Pána prosit o tuto smělost víry.

Jedno srdce a jedna duše

Verše 32–37. Jak překrásný obraz nám Duch Svatý vykresluje ve verších 32–35 o společném svědectví prvních křesťanů! Učení o jednotě Kristova těla bylo zjeveno teprve skrze apoštola Pavla. Avšak tato jednota tu byla od hodiny zrození církve. Je naplněním modlitby Pána v Janu 17,21: „*Aby všichni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně, a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli, aby uvěřil svět, že jsi ty mne poslal.*“ – V důsledku naší nevěrnosti není tato jednota ve světě už vidět. A přece existuje, Bůh ji vidí.

Aniž by dbali na pohrůžky synedria a na mrzutost saduceů kvůli zvěstování vzkříšení z mrtvých, vydávali apoštolové s velkou mocí svědectví o vzkříšení Pána Ježíše. Nic je nemohlo odradit od toho, aby vykonávali úkol, který obdrželi od Pána.

Všichni žili ve vědomí milosti, která jim byla darovaná při obrácení a kterou nyní směli společně každý den zakoušet. Tato milost se až dodnes nezměnila, ani se nezmenšila.

Dalším charakteristickým znakem prvních křesťanů byla jejich štědrost. Tak „*žádný zajisté mezi nimi nebyl nuzný*“. Všichni obdrželi, co potřebovali.

V závěru kapitoly Duch Svatý představuje muže, jemuž apoštolové dali jméno „syn potěšení“. Později se s ním v této knize ještě několikrát setkáme a uvidíme, jak činil svému jménu všechnu čest.

Kapitola 5

Hřích v církvi

Verše 1–11. Vykoupení lidé, kteří spolu tvoří Boží shromáždění (církve), mají v sobě ještě starou přirozenost, hřích jako kořen. Tak tomu bylo tehdy, a dnes tomu není jinak. Když satan nemohl útoky zvenku dosáhnout svého cíle a umlčet apoštoly, pokusil se o to útokem zevnitř. Tím, že působil skrze starou přirozenost Ananiáše a Zafiry, pokusil se uvést hřích do Božího shromáždění. Jaký prostředek k tomu použil? Peníze, lásku k penězům a pýchu.

Byl to zlý plán, který tito manželé ve svém srdci pojali. Chtěli se před apoštoly jevit tak zbožní a štědrí jako Barnabáš – ačkoli takoví nebyli – a zároveň uspokojit svou lásku k penězům. Svým činem lhali především Bohu, Duchu Svatému, který bydlí ve shromáždění. Byl to „hřích k smrti“. Bůh ve svých cestách vlády předčasně ukončil jejich život co věřících na zemi (srovnej s 1. Korintským 11,30; 1. Jana 5,16–18). Ananiáš jako muž měl přitom větší odpovědnost než jeho žena. Ta dostala ještě příležitost, aby hřích vyznala, ale on nikoli.

Také duchovnímu Božímu domu „*náleží svatost na věky*“ (Žalm 93,5). Tehdy použil Petr jemu Pánem svěřenou apoštolskou autoritu a vykonal ve shromáždění kázeň. Dnes Bůh už tak přímo nezasahuje jako na začátku doby milosti. Ale stále ještě chce, aby byla ve shromáždění vykonávána kázeň, když tam vniklo zlo. Autoritu k tomu Pán svěřil místnímu shromáždění (Matouš 18,18).

Toto ukázání Boží svatosti, která trestá zlo, způsobilo u všech, kteří to slyšeli, velkou bázeň. Co pociťujeme my při čtení tohoto příběhu? Kéž bychom se i my báli toho, abychom neposlušností nebo neupřímností nehřešili proti Bohu.

Spolupůsobení Pána

Verše 12–16. Tento závěr nás upomíná na závěr Markova evangelia, kde čteme, že oslavený Pán „*jím pomáhal a slov jejich potvrzoval činěním divů*“

(Marek 16,20). Na začátku nového časového období Bůh potvrzoval zvěstované poselství znameními a divy (Židům 2,3.4; 1. Korintským 1,22). Dnes už nejsou tato znamení potřebná, neboť vlastníme celé, uzavřené Boží slovo v psané formě. To je měřítko, kterým můžeme posoudit a poznat každé zvěstování, zda jde o pravdu nebo o blud.

Smrt Ananiáše a Zafiry vlila všem, kteří to slyšeli, do srdce bázeň. Následek byl, že žádný, kdo nebyl skutečně věřící, – to jsou ti ostatní ve 13. verši – se neodvážil připojit ke křesťanům. Ještě dnes by kázeň ve shromáždění měla mezi jiným mít tento účinek (1. Timoteovi 5,20).

O věřících ale čteme, že byli přidáváni Pánu. To vede naše myšlenky k pravdě o jednom těle, která tehdy ještě nebyla zjevena, ale jako skutečnost od Letnic existovala. Člověk může být k Pánu připojen jen tehdy, když se obrácením a znovuzrozením stane údem Jeho těla. – Boží dílo tedy hříchem Ananiáše a Zafiry nebylo zastaveno. Jejich potrestání ale zabránilo rozšiřování zla, jímž by do církve vniklo mnoho nepravého. Tak i toto zlé spolupůsobilo k dobrému.

Zatčení a osvobození apoštolů

Verše 17–25. Opět to byli saduceové, tato židovská sekta popírající vzkříšení, kteří byli při zatčení apoštolů hnací silou. Chtěli umlčet tyto svědky o vzkříšení Pána Ježíše z mrtvých. Neboť pokud by měli pravdu, znamenalo to smrtelnou ránu jejich filozofii a teologii. Proto dali apoštoly zajmout.

Ještě téže noci Bůh zasáhl a osvobodil těch dvanáct andělem, ale ne proto, aby se nyní skryli, nýbrž aby dále veřejně svědčili. Synedrium – židovské soudnictví – se sešlo, aby apoštoly vyslýchalo. Avšak vedoucí lidé museli nejprve slyšet, že vězení je prázdné, přestože tam byly stráže a zavřené dveře. Místo aby se ptali, co jim tím chce Bůh říci, prostě čteme, že „tím byli zmateni“. Jejich svědomí se nepohnulo. A muži, které hledali? Ti byli už zase v chrámě a kázali.

Satan se pokusil uvést zlo do shromáždění a tímto způsobem zničit Boží dílo. Nepodařilo se mu to. Nyní se pokusil věřící napadnout z vnějšku a pronásledováním apoštolů bránit dílu Páně. Bůh opět zkřížil plány odpůrce. Tak jako Pán tehdy bděl nad svou církví, tak se o ni stará i dnes. Shromáždění ve Filadelfii řekl: „*Postavil jsem před tebou dveře otevřené, a žádný jich nemůže*

zavřítí.“ (Zjevení 3,8) Pán si až do konce udrží svědectví o své církvi. O tom smíme být přesvědčeni.

Výslech apoštolů před synedriem

Verše 26–32. Apoštolové byli ještě jednou zajati, ale mnohem jemněji než den předtím. Hněv lidu, který apoštoly vyvyšoval, by se mohl stát chrámové stráží životu nebezpečný.

Když byli postaveni před synedrium, začal je nejvyšší kněz vyslýchat. Byla jeho obžaloba správná? Ne, neboť za prvé oni sami, žalobci, o několik týdnů dříve před Pilátem volali: „*Krev jeho na nás i na naše děti.*“ (Matouš 27,25) Za druhé se jim Petr jen pokusil ukázat, že Bůh na základě vylité krve Pána Ježíše otevřel cestu k odpuštění jejich hříchů. Na nich bylo, aby uvěřili ve Spasitele.

Petrova odpověď je krátká a prostá. Chtěli poslouchat Boha více než lidi. Pak ještě jednou shrnul svědectví apoštolů a zopakoval je. Duch Svatý a oni byli svědky vzkříšení Ježíše, kterého vůdcové zabili. Avšak Bůh Ho vyvýšil, ne proto, aby je nyní jako Soudce odsoudil, nýbrž aby jako Vůdce a Spasitel přinesl izraelskému lidu pokání a odpuštění hříchů. Jak pokání, tak i odpuštění jsou považovány za Boží dary.

Žel že tato jasná řeč apoštola Petra je někdy zneužívána, když se někteří na základě těchto slov chtějí vymknout poslušnosti vůči lidem. „Boha je třeba více poslouchat než lidi“ platí ale jen tehdy, když jsou požadavky lidí k nám ve zjevném rozporu k Božímu slovu, jinak ne. V ostatních věcech se má křesťan podřizovat vládě a jejím nařízením, jak nám to jasně říká Epištola Římanům 13,1–10.

Gamalielovo doporučení

Verše 33–42. Ve 2. kapitole nalézáme lidi, jimž slyšené evangelium „proniklo srdcem“. Uposlechli poselství a byli zachráněni. Zde se zdá, že apoštola slova měla rovněž hluboko jdoucí účinek. Čteme: „*Oni ale byli proniknuti.*“ (verš 33 – přel.) Avšak pak dále čteme: „*... a radili se o to, kterak by je vyhladili.*“ Přední lidu nechtěli připustit, že by i oni potřebovali odpuštění hříchů. Proto jejich nenávist vůči apoštolům.

Jak ochránil Bůh své služebníky před smrtelnými pohrůzkami synedria? Skrze umírněného a určitou moudrostí obdařeného člena oné židovské instituce. Gamaliel pomocí dvou předcházejících případů naznačil, že Ježíš by se mohl rovněž ukázat jako svůdce. V tomto případě by se křesťanství jistě brzy rozplynulo. Jestliže však to celé bylo skutečně božského původu, pak všechny lidské snahy o vyhubení té věci byly marné. K tomu by oni, náboženští a zbožní Židé, stáli jako Boží odpůrci. – To byla lidsky moudrá rada. Avšak bezděčně se tu vynořuje otázka: Nebylo už dlouhou dobu jasné, že to je Boží dílo? Ale Gamalielovi chyběla víra, aby to přijal. Proto hledal politické řešení.

Rány, kterými apoštoly před jejich propuštěním ještě trápili, ukazují, jak velmi učedníky nenáviděli. Ti se však radovali, že byli poctěni, aby pro svého Mistra trpěli.

Kapitola 6

Zvolení sedmi služebníků

Verše 1–6. Satan má dvě metody, jimiž se pokouší škodit Božímu dílu: nesváry uvnitř, to jest mezi věřícími, a pronásledování z vnějšku. V naší kapitole používá obě.

„V těch dnech“, když Duch Boží mocně působil, když mnoho lidí uvěřilo a shromáždění denně rostlo, se satan pokusil narušit vnitřní pokoj mezi Božími dětmi. V tom mu přišla na pomoc stará přirozenost ve věřícím. Šířila se nespokojenost a reptání.

Mezi uvěřivšími Židy byli takoví, kteří žili mimo Palestinu, a proto mluvili řecky a převzali mnoho zvyků a myšlenek od Řeků, kteří je obklopovali. To byli helénisté, v protikladu k Hebrejům, tj. Židům, kteří bydleli stále ve své zemi. Nyní se helénisté domnívali, že jejich vdovy jsou při hmotné podpoře ve srovnání s Hebreji zanedbávány.

Jakým způsobem byl tento problém vyřešen? V duchu božské milosti! Nečteme, že ti reptající byli napomínáni. Také neslyšíme žádnou obranu ze strany apoštolů, k jejichž nohám přece bylo kladeno vše, co mělo být rozdělováno (kapitola 4,34.35). Avšak apoštolové brali to reptání vážně. Nenechali se tím však zadržet od své vlastní služby. Navrhli shromáždění, aby pro „*přisluhování stolům*“ vyhledalo a určilo sedm vhodných bratrů. Úkol těch sedmi odpovídal přibližně službě služebníků nebo diakonů (1. Timoteovi 3,8–13). Všimněme si předpokladů pro takovou službu: dobré svědectví, plni Ducha Svatého a plni moudrosti!

Vkládání rukou nemá nic společného s ordinací. Znamená prostě učinit se zajedno. Jak apoštolové, tak i shromáždění se ztotožnili s těmi sedmi muži vzhledem k úkolu, ke kterému byli zvoleni.

Násilné zmocnění se Štěpána

Verše 7–15. Když byly vyvstálé problémy vyřešeny podle Boha, působil Duch Svatý dále bez zábran, takže Slovo rostlo. Tento růst spočíval v tom,

že v srdcích těch, kteří je slyšeli, získalo vliv, takže počet učedníků se velmi rozmnožil.

Štěpánova služba se neomezovala na „*přisluhování stolům*“. Pán ho mohl použít ještě více (1. Timoteovi 3,13). Děly se skrze něho dokonce i divy! Tento muž „plný Ducha Svatého“, ve kterém Duch mohl bez zábran působit, se vyznačoval milostí, mocí a moudrostí.

Různí helénisté se pokoušeli s ním diskutovat. Avšak moudrosti a Duchu, skrze kterého mluvil, nemohli ničím odporovat. Místo aby se sklonili před Božím slovem, podnítily proti němu pomluvami lid a vůdce lidu. Za použití násilí přivedli věrného sluhu Páně před soud, kde proti němu postavili falešné svědky – podobně jako to udělali s jeho Pánem (Matouš 26,59.60).

Jak se zachoval obžalovaný tváří v tvář tíži obvinění? Neohrožený svědek byl tak naplněn Duchem, že na jeho tváři spočívala nadpozemská záře. Každý v synedriu to mohl a musel vidět.

Kapitola 7

Štěpánova řeč

Povolání Abrahama

Verše 1–8. Štěpán byl obžalován, že mluvil proti Mojžíšovi a proti Bohu, potom také proti „místu tomuto svatému“ (chrámu) a proti zákonu. Odpovídal na to tak, že nejprve mluvil o Bohu, potom o Mojžíšovi a zákonu, a nakonec o chrámu.

Štěpán nejenom dokázal, jak neudržitelná jsou ta obvinění proti němu, ale také ve své řeči odkryl srdce lidí: Na každé nové prokázání Boží milosti reagoval lid nevěrou a neposlušností.

Zodpovídal se před synedriem, pohlížeje zpět na historii Izraele. Přitom postavil do popředí dvě osoby, jimž se vedlo podobně jako Pánu Ježíši: Josefa a Mojžíše. Krista samého ale nezmínil.

Obžalovaný začal Bohem slávy a Jeho obdivuhodnou milostí, v níž vyvolal Abrahama ven z jeho modlářského okolí a přivedl ho do země zaslíbení. Ovšem nedal mu v ní žádné dědictví, ale slíbil jemu a jeho potomkům, že jim ji dá za vlastnictví. Avšak než to dojde tak daleko, uplynou ještě roky a jeho potomci budou zotročeni v cizí zemi a bude s nimi zle nakládáno. Teprve potom vyjdou a přijmou do vlastnictví zaslíbenou zem. – Velká víra Abrahama, jenž věnoval Božím zaslíbením plnou důvěru, zde není zmiňována, protože Štěpán chtěl zdůraznit Boží slávu a Jeho jednání v milosti. K tomu patřila také smlouva obřizky, ke které došlo dlouho před vydáním zákona (1. Mojžíšova 17). Při této smlouvě byl Bůh ten dávající a člověk jako ten, kdo dostává a jehož jediným závazkem bylo požehnání přijmout a správně používat.

Josefův příběh

Verše 9–16. Pak mluvil Štěpán ve své řeči o Josefovi. Jeho příběh ve Starém zákoně patří k těm nejkrásnějším poukazům na Pána Ježíše. Protože Štěpán před svými žalobci nechtěl mluvit jen o bodech obžaloby, nýbrž pokoušel se jim také představit Krista jako Mesiáše, mluvil o tomto patriarchovi podrobněji.

Bratři ze závisti prodali Josefa do Egypta. Rovněž ze závisti vydali vůdci lidu svého Mesiáše, kterého nechtěli uznat jako takového, římskému soudci Pilátovi (Matouš 27,18). I v hlubokém ponížení Josefa a v jeho vyvýšení na místo druhého nejvyššího muže v Egyptě nalézáme krásné podobnosti k životu našeho Spasitele. On sestoupil do největších hloubek, ale po vykonaném díle byl vyvýšen na nejvyšší místo.

Mnohé v Josefově příběhu má vzhledem k Pánu Ježíši prorocký význam – například to, jak byl poznán svými bratry. Židé dodnes ještě neuznávají Ježíše Krista jako svého Mesiáše. To je ještě budoucí (Zachariáš 12,10; Zjevení 1,7).

Ale ve způsobu, jak Štěpán představil Josefův příběh, je také vidět velmi velkou Boží milost vůči Jákobově rodině. Protože Štěpán měl obsáhlou známost o historii svého lidu, dovídáme se zde skrze Božího Ducha mnohou podrobnost, kterou nenalézáme ve Starém zákoně.

Mojžíš v Egyptě

Verše 17–29. Ve třetím oddílu své řeči mluvil Štěpán o útlu a zlém nakládání s Jákobovými potomky skrze Egyptany (srovnej s 6. veršem). Avšak pak začal mluvit o Mojžíšovi. To byl další bod obžaloby, který proti němu vznesli.

Z líčení Mojžíšova příběhu je nám předně jasné, že Štěpán jej zcela uznával za muže, kterého Bůh tehdy připravil jako osvoboditele a vůdce svého lidu, a pak ho také jako takového použil. Žaloba Židů byla tedy neopodstatněná a lživá.

Dále se z Mojžíšova příběhu učíme, že Boží prozřetelnost není spolehlivým prostředkem pro cestu víry. Bůh vede mnohé svou prozřetelností, ale stálá osobní závislost na Bohu je přesto nutná, abychom mohli jít krok za krokem po cestě Páně. Tak se Mojžíš, skrze něhož Bůh chtěl skutečně svůj lid zachránit, musel naučit, že náš čas není vždy Božím časem. K Mojžíšovu zásahu ve prospěch lidu došlo o 40 let dříve, než mělo.

Ve Štěpánových slovech o Mojžíšovi spočívá rovněž vážná výzva ke svědomí jeho žalobců. Tak jako Mojžíšovi bratři mu nerozuměli a zavrhlí ho, tak odmítli a zavrhlí Židé Pána Ježíše Krista, který přišel, aby zachránil Izrael od jejich hříchů.

Mojžíš jako pastýř ovcí v Madianské zemi

Verše 30–34. Mojžíš chtěl lidu pomoci z vlastní iniciativy. Výsledkem bylo fiasko. Musel utéci z Egypta a stal se cizincem v Madianské zemi. Byla to hořká zkušenost, být zavržen vlastními bratry a pronásledován cizím světem.

Mojžíš strávil v Madianské zemi 40 let jako pastýř ovcí. Byly to tiché roky v jeho životě, ale neprošly kolem něho bez účinku. Po této době to byl zcela jiný muž. Všechna důvěra ve vlastní osobu a schopnosti zmizela. Když už ani v nejmenším nemyslel na to, že by se stal osvoboditelem svého lidu, tu přišel Boží čas. Nyní se Hospodin chopil iniciativy k vykoupení svého lidu.

Hořící trnitý keř, který nebyl stráven a v kterém se Bůh zjevil Mojžíšovi, je obrazem izraelského lidu. Ačkoli byl utlačován, zotročen a zle s ním bylo nakládáno, přece nemohl být svými nepřáteli zničen.

Když se Bůh nyní ve svém milosrdenství chtěl obrátit ke svému lidu, musel tímž dechem Mojžíšovi říci: „*Zuj obuv z noh svých; nebo místo, na kterém stojíš, země svatá jest.*“ Rozumíme této Boží řeči? Jeho milost, která chce lidem přinést spasení a vykoupení, je neodlučitelně spojená s Jeho svatostí. Podobnou zkušenost jako Mojžíš učinil také Jozue před dobýváním země (kapitola 5,13–15).

Mojžíš jako vůdce a modlářství v lidu

Verše 35–43. Štěpán zdůraznil velký význam muže Mojžíše, když vícekrát řekl: „*Tento....*“ Toho odmítli; ten se stal osvoboditelem Izraele; prorokoval o příchodu Mesiáše; obdržel zákon, aby ho dal Izraeli. Jeho „zavrhli“ a místo toho zavedli modloslužbu se zlatým teletem.

Štěpán byl obžalován z rouhání proti Mojžíšovi. Avšak s jakou uctivostí mluvil o něm jako o vůdci a vydavateli zákona. Nebylo pravda nic z toho, z čeho jej vinili.

Obžalovaný naproti tomu musel odkrýt ještě jinou, krajně smutnou stránku v historii izraelského lidu: modlářství. Sotva byl zákon v Mojžíšových rukou, přestoupili Izraelité už první přikázání, takže vůdce byl nucen ty dvě desky zákona rozbít.

Ačkoliv lid byl osvobozen z ohnivé pece otroctví, drželi se ve svém srdci přece pevně modlářství, jemuž asi holdovali už v Egyptě. Jen tak si můžeme vysvětlit, že tak brzy udělali zlaté tele. A jak vážná jsou slova proroka Amosa,

který musí Izraeli vyčítat, že během celé doby putování pouští měli své modly a nosili je s sebou (Amos 5,25.26). Tehdy byla připravována cesta, která je nakonec přivedla do zajetí, když Bůh už nemohl dále trpět modlářství svého lidu.

Boží příbytek na zemi

Verše 44–50. Poslední bod obžaloby proti Štěpánovi se týkal chrámu. Ve své řeči mluvil nakonec o místě Božího přebývání uprostřed Jeho lidu. Bůh během cesty Izraele pouští bydlel mezi svým lidem ve stánku úmluvy. Oblakový sloup, který buď spočíval na stánku setkávání, anebo lidu ukazoval cestu pouští, byl ustavičným viditelným znamením Hospodinovy přítomnosti.

Později, když už Izrael bydlel v zemi, měl král David přání postavit Bohu dům. Šalomoun, jeho syn, potom postavil v Jeruzalémě chrám. Také tehdy naplnila Hospodinova sláva tento dům. Jaký rozdíl vůči chrámu Herodovu, který stál v Jeruzalémě v době Štěpánově! V tom chrámu již nebyla truhla smlouvy. Také nebyl nikdy naplněn Boží slávou. Židé ale stavěli chrám, abychom tak řekli, nad Boha.

Proto jim musel Štěpán ukázat, že Bůh je příliš vyvýšený, než aby vůbec bydlel v nějaké lidmi postavené budově. Stvořitel nebe a země nemůže být omezen na nějaký dům. – V dnešním časovém období, které tehdy začalo, bydlí Bůh v duchovním domě. Jsou jím Jeho vykoupení, kteří společně tvoří na zemi Jeho chrám. Skrze Ducha Svatého v něm bydlí (Efezským 2,19–22; 1. Korintským 3,16; 1. Petra 2,5). Jak zatěžko připadalo Židům, i těm věřícím, uznat tuto skutečnost a poznat, že chrám v Jeruzalémě už nebyl Božím domem.

Štěpánova poslední slova a jeho mučednická smrt

Verše 51–60. Štěpán, jenž byl Židy lživě obžalován, se nyní stal jejich žalobcem. Když vůdčí vrstvě Židů ukázal, že historie Izraele je charakterizovaná na jedné straně vzpourou a odporem proti Hospodinu a na druhé straně neproměnnou Boží milostí, přímo je oslovil. Oni se nezachovali jinak než jejich otcové a dokonce zabili svého Mesiáše.

Jak měla tato důrazná Štěpánova řeč vést muže v synedriu k pokání! Místo toho proti němu zlostí skřípali zuby. Jejich svědomí bylo sice zasaženo, tak jako tomu bylo předtím po svědectví apoštolů (kapitola 5,33), ale oni se proti Bohu zatvrdili.

Poslední svědectví obžalovaného znělo: „*Vidím... Syna člověka stojícího na pravici Boží!*“ Je to, jako kdyby Kristus židovskému lidu dával ještě poslední příležitost, aby činili pokání a přijali Ho, dříve než se posadí, „*dále očekávaje, až by podloženi byli nepřátelé jeho za podnož noh jeho*“. Po těchto slovech neznala jejich zlost už žádných hranic. Bez řádného soudního projednání se na něho vrhli, vyvedli jej z města ven a ukamenovali ho. Jaké odmítnutí nebi (Lukáš 19,14)! Štěpán se ale stal prvním mučedníkem, jenž s podobnými slovy jako jeho Pán zemřel a odešel do slávy (Lukáš 23,46.34).

Kapitola 8

První pronásledování křesťanů

Verše 1–8. Úkol od Pána Ježíše Jeho učedníkům zněl: „*Budete mi svědkové, i v Jeruzalémě, i ve všem Judstvu, i v Samaří, a až do posledních končin země.*“ Až do této chvíle bylo zvěstování omezeno na Jeruzalém. Avšak nyní, v návaznosti na Štěpánovu mučednickou smrt, nastalo těžké pronásledování církve. Mnozí tím byli rozptýleni do Judské krajiny a Samaří. Nejhuře si počínal mladý farizeus Saul. Snažil se úplně zničit církev. Pán Ježíš však řekl, že ji brány Hádes nepřemohou (Matouš 16,18). To je zde znázorněno.

Rozptýlení nesli s sebou vzácný poklad: evangelium o Ježíši Kristu. Zvěstovali je všude, kam přišli. Tak tato bouře, která propukla nad shromážděním v Jeruzalémě, přispěla k dalšímu rozšíření evangelia a k růstu církve.

Filip, jeden ze sedmi mužů k obsluze stolů vdov, kázal Krista Samařským. Bůh i tam podporoval zvěstované slovo znameními, která Filip činil. Kdysi přišli lidé ze Samaří k přesvědčení, že Ježíš Kristus je Spasitel světa (Jan 4,42). Když nyní slyšeli, že také za ně a za jejich hříchy zemřel na kříži, vyvolalo to mezi nimi velkou radost.

Šimon kouzelník a evangelium v Samaří

Verše 9–13. Dříve než Filip v tomto městě Samaří kázal lidem Krista, byli pod vlivem jednoho známého kouzelníka. Ten tvrdil, že je někým velkým a dopouštěl, aby lidé jeho kouzelnické síly označovali jako velkou Boží sílu. Ale byl to podvodník, neboť jeho kouzelnické síly nepřicházely od Boha, nýbrž od satana.

Situace se změnila, když lidé slyšeli pravdu. Poznali, jak byli sváděni a obrátili se k bludu zády. Uvěřili evangeliu „*o království Božím a o jménu Ježíše Krista*“. Jinými slovy: Přijali Spasitele jako svého Vykupitele i jako svého Pána, jemuž chtěli patřit, a vydali o tom svědectví křtem.

Šimon si asi myslel, že bude nejlepší připojit se k tomu novému hnutí. Možná že si také myslel, že Filip je rovněž nějaký kouzelník. A tak se ho přidržel, aby se dozvěděl tajemství jeho síly. Možná že jsme udiveni, když

čteme: „*Tedy i ten Šimon uvěřil.*“ Je jenom otázka: Čemu Šimon uvěřil? Další průběh příběhu ukazuje, že nečinil pokání a že nevěřil v evangelium. Věřil asi v divy a znamení, které Filip činil, neboť ty se skutečně děly. Mohl dokonce předstírat víru srdce, neboť byl také pokřtěn. Jak těžké to často je, rozeznat pravého věřícího od nějaké přetvářky. Jen Pán Ježíš se nikdy nenechal oklamat. Když jednou mnozí uvěřili v Jeho jméno, když viděli Jeho znamení, nesvěřil se jim. Znal a zná každé lidské srdce (Jan 2,23–25).

Petr a Jan v Samaří

Verše 14–25. Když se zpráva o Božím působení v Samaří dostala k apoštolům do Jeruzaléma, vyslali tam Petra a Jana. Jak důležité to bylo, aby byla zachována jednota Ducha v církvi! Mezi Jeruzalémem a Samařím existovalo totiž náboženské soupeření. Tyto staré rozdíly by se snadno mohly přenést na křesťany, a tím by povstalo na Jeruzalému nezávislé shromáždění, nebo by s ním dokonce soupeřilo.

Oba apoštolové ihned viděli, že nově obrácení a pokřtění lidé ještě neobdrželi Ducha Svatého. Skrze vzkládání rukou apoštolů – ne Filipa – obdrželi Samařští rovněž Ducha Svatého. Vidíme, jak Petr zde v apoštolském zmocnění použil klíče království, aby také uvěřivší Samařské uvedl do tohoto okruhu. Byli přitom dva apoštolové, aby o tom, co se stalo, mohli vydat platné svědectví. Nyní patřili věřící Samařští k téže církvi jako věřící Židé v Jeruzalémě. Stáli na stejném stupni jako oni. Oni všichni byli údy těla Krista. V Něm jsou všechny rozdíly mezi lidmi zrušeny. Všichni vykoupení jsou v Něm jedno (Galatským 3,28).

Přítomnost apoštolů přivedla na světlo také Šimonův pravý stav srdce. Penězi chtěl získat Boží dar, pravděpodobně proto, aby zvětšil svůj vliv a tím vydělal peníze. Jeho neupřímnost byla odhalena. „*Čiň pokání z této své špatnosti!*“ To byla cesta, kterou mu Petr ukázal. Avšak nevidíme, že by na ni vstoupil.

Filip a etiopský komorník

Verše 26–35. Filip byl odvolán zprostřed krásného díla, které probíhalo v Samaří, kde lidé uvěřili evangeliu, byli pokřtěni a konečně obdrželi Ducha Svatého, a kde vládla velká radost. Pán pro něho měl jiný úkol a poslal ho

na pustou silnici, která vede z Jeruzaléma dolů do Gázy. Ze strany Filipovy tu nevidíme žádné otázky, žádné námitky, nýbrž ochotnou poslušnost! Jakým příkladem je pro nás!

Vysoce postavený úředník královny Etiopie cestoval do Jeruzaléma, aby se klaněl. Nyní byl na zpáteční cestě, ale stále ještě byl neuspokojený, stále ještě hledal světlo a pravdu. Avšak v Jeruzalémě získal vzácný poklad: část Božího psaného slova. Ve chvíli, kdy Duch Svatý Filipovi řekl, aby přistoupil k vozu, četl komorník řecký překlad Izaiáše 53. Evangelista se skromně zeptal: „*Rozumíš také tomu, co čteš?*“ Nerozuměl. Hledající cizinec se chopil příležitosti a pozval ho, aby vstoupil do vozu. A tak mohli spolu probrat otázky, které komorníka zaměstnávaly. Filip vyšel od přečteného místa a zvěstoval Afričanovi evangelium o Ježíšovi. Vysvětlil mu, že proroctví z Izaiáše 53 se naplnila v Ježíši Kristu.

Z této krásné příhody se učíme důležitým věcem:

1. Ten, kdo upřímně hledá Boha, Ho najde a zakusí, že On ve své milosti vychází vstříc všem potřebám srdce.
2. Evangelista musí mít své zvěstování podloženo Božím slovem.
3. Pouhé čtení Bible nikoho nezachrání. Rozhodující je osobní víra v Pána Ježíše, jak nám Ho Slovo ukazuje, a v Jeho dílo.

Pokřtění komorníka

Verše 36–40. „A když jeli cestou...“ To, o čem všem tito dva spolu během cesty mluvili, nám není sděleno. Z reakce Etiopana však vidíme, že semeno evangelia o Ježíšovi padlo v jeho srdci na úrodnou půdu. Poselství bylo ve víře přijato.

Nyní se tento muž chtěl křesťanským křtem veřejně přiznat k Tomu, jehož poznal jako svého Spasitele a Pána. „*Co brání, abych byl pokřtěn?*“ Nic! Přijal Pána Ježíše a nyní tu byla voda, aby mohl být pokřtěn v Jeho jméně. Více nebylo potřeba.

Po křtu Duch Boží Filipa uchopil. Svůj úkol jako evangelista vyplnil v poslušnosti vůči svému Mistru. Nyní zde už nebyl zapotřebí. Byly pro něho nové úkoly a příležitosti ke zvěstování evangelia v Azotu a na jiných místech na cestě podél pobřeží do Cesareje.

A komorník? Jel svou cestou s radostí, neboť se nestal přívržencem Filipovým, nýbrž našel Ježíše Krista. Ten těm svým před návratem do nebe zaslíbil: „*Aj, já s vámi jsem po všechny dny.*“ Nyní to platilo i pro komorníka. Spasitel šel s ním až do jeho vzdálené vlasti a zůstal s ním po všechny dny. To činilo jeho srdce šťastným.

Kapitola 9

Obrácení Saule z Tarsu

Verše 1–9. Se Saulem, mladým fanatickým farizeem, jsme se už setkali dříve (kapitola 7,58; 8,1.3). Zde je nám dána zpráva o jeho obrácení. Jak to bylo možné, že muž, jenž tak nenáviděl křesťany a pronásledoval je až k smrti, uvěřil v Ježíše Krista?

Saul byl horlivý pro Boha. Domníval se, že musí pronásledovat ty, kteří věří v Ježíše. Ten byl podle jeho přesvědčení rouhač Boha, protože o sobě říkal, že je Boží Syn. Avšak Saul jednal v nevědomosti a v nevěře.

Naplněn žhoucí nenávistí proti křesťanům, vydává se s odpovídajícími zplnomocněními od nejvyšších kněží na cestu do Damašku. Křesťané, které pronásledoval, jsou označeni jako ti, kteří „*jsou té cesty*“, to znamená, že se nalézali na cestě křesťanského vyznání. Víra v Ježíše Krista tedy není prostě záchrana před věčným odsouzením, nýbrž cesta požehnání, spravedlnosti a radosti už zde na zemi.

Na cestě do Damašku proti němu vystoupil sám Pán Ježíš. Oslepil ho světlem z nebe, uvrhl ho k zemi a zeptal se ho: „*Sauli, Sauli, proč mne pronásleduješ?*“ S vědomím autority, která stála za tímto hlasem, se Saul zeptal: „*Kdo jsi, Pane?*“ Odpověď jím musela hluboce otřást: „*Já jsem Ježíš, kterého ty pronásleduješ.*“ – Tento Ježíš, o němž se domníval, že zemřel jako podvodník v Jeruzalémě, byl skutečně Pán a Kristus, jak Ho apoštolové zvěštovali. Jeho nenávist proti křesťanům se tedy obracela proti Pánu Ježíši samému, neboť On a Jeho učedníci tvořili jednotu: Tělo a údy Kristova těla.

Jak muselo toto poznání Saulem otřást! Ale Pán zde byl se svou milostí. Saul měl jít do města, kde mu bude pověděno další. Boží milosrdenství se zaměstnávalo tím „prvním“ z hříšníků. Saul ale činil pokání – pravé, hluboké pokání (viz verš 9).

Ananiáš u Saule

Verše 10–19. Nyní Pán povolal učedníka Ananiáše, křesťana, jenž žil v Damašku, aby právě obrácenému Saulovi z Tarsu pomohl dále. Ananiáš byl

jako Filip ihned připraven dát se Pánem použít. Když se dověděl o svém úkolu, měl přece ale velké obavy. Tento Saul byl přece muž, jehož se křesťané nejvíce báli. Když na cestách, po nichž nás Bůh chce vést, máme problémy, smíme Mu to povědět. Ale nikdy se nemáme proti Boží cestě vzpírat. Ananiášovi Pán v mírnosti řekl: „*Jdi.*“ A ukázal mu potom, jakým nástrojem se pro Něho má tento muž stát. Na konci 11. verše mu už prohlásil: „*Aj, modlí se.*“ To byla známka duchovního života, který se zjevuje po obrácení.

Nyní Ananiáš poslechl, vyhledal Saule, vložil na něho ruce a pozdravil ho slovy: „*Bratře Sauli.*“ Z dřívějšího pronásledovatele věřících se stal někdo, jenž rovněž patřil k Boží rodině. Pro Ananiáše byl nyní jedním z těch „*Jeho*“. Saul ihned prohlédl. Vstal a dal se pokřtít. V síle Ducha Svatého a tělesně posílněn nyní začal svůj život jako křesťan a následovník Pána Ježíše.

Saulovo svědectví v Damašku a v Jeruzalémě

Verše 20–30. Saul předtím v horlivosti pro Boha pronásledoval křesťany. Nyní, když sám uvěřil, vystupoval rovněž tak rozhodně pro svého Pána. Kázal v synagogách Ježíše, „*že tento je Syn Boží*“, a to před těmi, kteří znali jej i jeho minulost. Nestyděl se za evangelium. Věděl o síle, kterou má ke spasení, neboť to sám zakusil (Římanům 1,16). To, co Saul v Damašku kázal, bylo „evangelium slávy Krista“ (2. Korintským 4,4), neboť svědčil o božské a osobní slávě Pána Ježíše jako Božího Syna.

Podle Galatským 1,17.18 strávil Saul delší dobu v Arábii. Když se vrátil do Damašku, musel nyní sám zakusit pronásledování a pohrůžky smrti ze strany nevěřících Židů. Za pomoci učedníků mohl utéci do Jeruzaléma.

Avšak nebylo snadné navázat kontakt s tamními učedníky. Ještě mu nedůvěřovali, protože je kdysi tak krutě pronásledoval. Barnabáš se opět ukázal jako „*syn potěšení*“, když se Saule ujal a doporučil ho před apoštoly, jimž vyprávěl o jeho obrácení a o jeho statečném svědectví v Damašku. Tím bylo ukončeno stranění se ho a Saul tam s nimi mohl vycházet a vcházet a směle svědčit o Pánu Ježíši. Avšak nenávisť helénistů, která kdysi vedla k ukamenování Štěpána, se obrátila nyní proti Saulovi, takže znovu musel uprchnout.

Petr v Lyddě

Verše 31–35. Zdá se, že obrácením Saule utichlo pronásledování křesťanů. Pro církev následovala doba pokoje. Přitom Pán daroval jak vnitřní růst – byla vzdělávána – tak i početní vzrůst – rozhojňovala se povzbuzováním Ducha Svatého. Tento růst se zdá být následkem chození v bázni Páně. Jak tomu je v tomto směru dnes u nás?

Od 32. verše až do konce 12. kapitoly je nám podána zpráva o dalším působení apoštola Petra.

Pronásledovaní a rozptýlení učedníci zvěstovali všude Slovo. Tak mnozí uvěřili, jako například v Samaří (kapitola 8,4–8). Shromáždění v Lyddě povstalo jistě podobným způsobem. Nyní přišel Petr na své cestě také k oněm věřícím.

Eneáš, jenž osm let ležel chromý v posteli, směl k apoštolovu slovu: „*Eneáš, uzdravuje tebe Ježíš Kristus!*“ povstat zdrav. Tento div, který Bůh způsobil skrze svého služebníka, vyvolal velké dílo v srdcích lidí. Tím, co lidé viděli, byla jejich pozornost vedena k Pánu Ježíši Kristu samému. Čteme: „*Obrátili se k Pánu.*“ V jejich životě došlo tedy k obratu. Činili pokání ze svých hříchů a svého dřívějšího života nevěry a přijali Pána Ježíše za svého Spasitele. Ale při tom nezůstalo. Po jejich obrácení následoval život, ve kterém uznávali autoritu Pána Ježíše a poslouchali Jej.

Vzkříšení Dorkas (Tabity)

Verše 36–43. Křesťanství není prostě prostředek, jak přijít do nebe. Není to také nějaký pouhý systém učení. Ne, pravé křesťanství je obdivuhodné rozvinutí božského života a božské lásky ve světě hříchu a bídy. To vidíme velmi krásně v tomto oddílu.

V životě Tabity, této učednice Pána v Joppe, nebyla pouze dobrá slova, ona byla „*plná dobrých skutků a almužen, které činila*“. To, co dělala pro druhé, dokazovalo pravost její víry. – Žijeme ve světě, ve kterém jsou materiální a duchovní potřeby velmi velké. Proto nezapomínejme, že jsme „*stvoření v Kristu Ježíši ke skutkům dobrým, které Bůh připravil, abychom v nich chodili*“ (Efezským 2,10).

Avšak tato věrná křesťanka onemocněla a zemřela – to byla velká ztráta pro všechny, jimž sloužila! Chápeme, že povolali Petra. Snad může on pomoci? Jistě měl útěchu pro všechny zarmoucené, kteří Tabitu tak velmi postrádali.

Když Petr přišel, chtěl být s mrtvou a se svým Pánem sám. Modlil se. Pak se obrátil k zesnulé a v síle Ducha ji ještě jednou povolal na nějakou dobu zpět do života. Jaká to byla radost pro věřící a pro vdovy! Div opět vedl mnohé k tomu, aby uvěřili v Pána Ježíše. Div sám nemohl nikoho zachránit, ale Bůh tím připravil srdce lidí k tomu, aby přijali zvěstované evangelium a uvěřili ve Spasitele.

Kapitola 10

Bohabojný římský setník Kornelius

Verše 1–8. Pán svěřil apoštolu Petrovi klíče království nebes. Avšak až do této chvíle je ještě nepoužil, aby také národům otevřel dveře ke království. Nyní tato chvíle přišla.

V Cesareji bydlel bohabojný římský důstojník, jenž dobře smýšlel s židovským národem a modlil se k jejich Bohu. Protože v průběhu této kapitoly se prostě mluví o Bohu, můžeme mít za to, že Kornelius Jej poznal a uznal jako pravého Boha. – Tento muž už byl znovuzrozený. Jeho bohabojný život, jeho skutky a jeho modlitby dokazovaly, že je zachráněn, neboť vzýval jméno Hospodinovo (Joel 2,32). Ale ještě nebyl křesťanem, protože ještě neznal plné světlo evangelia.

Božím úmyslem bylo přivést tohoto muže k víře v Ježíše Krista a připojit ho k církvi, a sice aniž by se nejprve stal Židem. Za tímto účelem měl povolat Petra z Joppe do Cesareje. Kornelia neměl poučit anděl. Bůh také nepoužil Filipa, který přece v Cesareji bydlel (Kapitola 8,40). Celá věc měla tak rozhodující význam, že tímto úkolem byl pověřen Petr, muž s apoštolskou autoritou. Muselo být jasné, že Boží milost tu je skutečně pro všechny lidi a že v církvi není žádné rozlišování mezi Židem a národy. Všichni vykoupení, nezávisle na svém původu, jsou údy Kristova těla a společně tvoří církev.

Boží soukromé vyučování pro Petra

Verše 9–22. V den Letnic Petr prohlásil, že dar Ducha Svatého je také pro ty, kteří jsou vzdálení, to znamená pro věřící z jiných národů (kapitola 2,39). Tehdy asi netušil, jak dalekosáhlé bylo toto vyjádření. Bůh jej musel pro praktické obecenství s věřícími z národů teprve připravit. Petr se musel naučit, že doba milosti vystřídala dobu zákona, takže nyní v Božích očích už není žádný člověk „nečistý“. Bůh se snažil odbourat židovské předsudky, které měl Jeho učedník.

Jak je krásné vidět, že jak Kornelius, tak i Petr byli na modlitbě, když k nim Bůh promluvil. Jak by Petr mohl konat svou službu pro Pána bez modlitby! To by bylo nemožné (srovnej s kapitolou 6,4).

Třikrát opakovaným viděním plátna, ve kterém se nalézala všelijaká zemská zvířata, dal Bůh apoštolovi důraznou lekci: „*Co Bůh očistil, neměj ty toho za nečisté.*“ Petrova odpověď ukazuje, jak hluboko sahaly jeho židovské pocity. Na jedné straně uznával autoritu Pána, jehož chtěl poslouchat, a na druhé straně to nepřenesl přes své pocity jako Žida, aby jedl něco, co bylo podle zákona nečisté. Proto to jeho zvolání: „*Nikoli, Pane!*“

Avšak to celé vedlo Petra velmi k zamyšlení, neboť to přišlo z nebe, tedy od Boha. Vysvětlení na sebe nedalo dlouho čekat. Ještě když o tom Petr přemýšlel, stáli Korneliovi vyslanci přede dveřmi. Duch Svatý ho vyzval, aby šel s těmito Římány, „*neboť jsem já je poslal*“. A on poslechl.

Petr v Korneliově domě

Verše 23–33. Deset osob se vydalo na cestu do Cesareje: ti tři mužové od Kornelia, apoštol Petr a šest bratří z Joppe jako svědkové (kapitola 11, 12). Významné je to, že nepřišel Kornelius k Petrovi, nýbrž Petr šel k němu do jeho domu. Bůh se postaral o to, aby všechno, co se tam odehrálo, bylo naprosto oddělené od židovských zvyklostí.

Když Žid Petr vstoupil na práh Římanova domu, Bůh otevřel národům dveře k Božímu království a provždy strhl dělící zeď mezi Židy a ne-Židy (Efezským 2,13–18). Kornelius, římský důstojník, padl apoštolovi, prostému rybáři z Galileje, k nohám. Avšak ten ho pozdvihl se slovy: „*Vstaň, i já také sám člověk jsem.*“ Klanění lidí náleží jen Bohu. Pak Petr vydal před shromážděnými krásné svědectví o tom, co mu Bůh před krátkou dobou ukázal. Porozuměl božskému vyučování.

Jak krásný je postoj Kornelia a jeho příbuzných a přátel. Byli si vědomi Boží přítomnosti a byli připraveni poslechnout, co jim Bůh skrze apoštola Petra chce říci. – Také když se my dnes shromažďujeme ke zvěstování Slova, mělo by toto být pravdou: Jsme v přítomnosti Pána a chceme poslechnout to, co nám On chce říci. A bratr nebo bratři, které On použije ke zvěstování, by měli mluvit jen to, co jim Bůh přikázal.

Evangelium pro Kornelia a jeho přátele

Verše 34–43. Petr porozuměl, že Bůh nikomu nestrání. On vzhlíží na každého, kdo se Ho bojí a dělá to, co je před Ním správné. Tak to je už vysvědčeno ve Starém zákoně (5. Mojžíšova 10,17; 2. Paralipomenon 19,7; Job 34,19).

Apoštol se obrátil k posluchačům, kteří vzhledem ke starozákonním spisům nebyli nevědomí. Zdálo se, že i Ježíš z Nazareta jako osoba jim byl známý. Ale nyní svým posluchačům z národů ukázal, kdo Ježíš Kristus skutečně je: Pravý Mesiáš Židů je Pán všech. S krajní stručností líčil službu Spasitele od Jeho pomazání Duchem Svatým až do Jeho smrti na kříži. Avšak Bůh Ho vzkřísil. Kristus jako člověk tělesně vstal. To mohli apoštolové dosvědčit všem. Nyní je tento Vzkříšený Zachráncem všech těch, kteří v Něho věří. Ano, to je radostné poselství, které se až dodnes obrací ke všem lidem: *„Odpuštění hříchů vezme skrze jméno jeho každý, kdokoli uvěřil by v něho.“* Opuštění skrze jméno soudce, neboť Bůh určil tuto Osobu také za Soudce živých i mrtvých. O obojím vydávají svědectví už proroci. Tak se poselství zvěstované Petrem plně kryje s psaným Božím slovem.

Málo slovy se Petr před Korneliem, jeho příbuznými a přáteli dotkl všech podstatných bodů víry: Božství Ježíše Krista, Jeho smrti, Jeho vzkříšení, soudu, ceny psaného Božího slova a odpuštění hříchů.

Věřící z národů dostanou Ducha Svatého

Verše 44–48. Evangelium kázané Petrem padlo do připravených srdcí. Když slyšeli ta slova, přijímali je vírou a byli zapečetěni Duchem Svatým (Efezským 1,13). Tito věřící z národů, když na ně sestoupil Duch Svatý, mluvili jazyky a vyvyšovali Boha – přesně tak jako učedníci, na něž byl Duch Svatý vylit v den Letnic (kapitola 2,4.11).

Znamení mluvení jazyky způsobil Bůh pro přítomné věřící ze Židů. Ti žasli. Avšak jasně viděli, že dar Ducha Svatého je také podíl věřících z národů, a sice aniž by se nejprve stali Židy.

Nyní nestálo křesťanskému křtu už nic v cestě. Kdo by mohl zbránit těm, které Bůh skrze Ducha Svatého připojil k tělu Krista, v přístupu k okruhu křesťanů na zemi? Petr dokonce rozkázal, aby byli pokřtěni. Tito lidé v domě

Kornelia náleželi nyní také k církvi živého Boha. Křtem se veřejně přiznali k Ježíši Kristu a uznali Ho za Pána ve svém životě.

Rozumíme tomu, že prosili Petra, aby několik dní zůstal. Cítili potřebu být dále poučeni. Ten, kdo poznal Pána Ježíše jako svého Vykupitele a Pána, by se o Něk chtěl dovědět více. K tomu má nový život z Boha ve věřícím touhu znát Boží vůli a také ji činit.

Kapitola 11

Petr se musí zodpovídat v Jeruzalémě

Verše 1–18. To, co se událo v Korneliově domě, bylo vypravováno také mezi bratřími v Jeruzalémě. Žel nejprve nečteme, že by se radovali z Boží obdivuhodné milosti, která tu je pro všechny lidi. Když se Petr vrátil, byl napaden od těch, „kteří byli z obřezaných“. Tímto výrazem je míněna zvláštní skupina mezi věřícími ve shromáždění v Jeruzalémě. Zásadně všichni věřící tohoto shromáždění pocházeli ze židovství. Ale tito věřili, že se musejí židovství pevně držet a hájit je, i když se stali křesťany. Domnívali se, že člověk z pohanů se musí nejprve podrobit obřízce a navenek se stát Židem, než může být spasen (kapitola 15,1).

Když se mezi věřícími vynoří nějaká těžkost, je dobré, mají-li navzájem trpělivost a věc jasně předloží, aniž by něco ponechávali neosvětlené. To zde učinil Petr. Přesně vyprávěl, co prožil. Pak připojil zážitek Korneliův. A nakonec podal zprávu o Duchu Svatém, který sestoupil na věřící z národů, „jako i na nás na počátku“. Zakončil slovy: „*Poněvadž tedy jednostejný dar dal jim Bůh jako i nám věřícím v Pána Ježíše Krista, i kdo jsem já byl, abych mohl zabrániti Bohu?*“

To, že Korneliův příběh je zde do jisté míry opakován jako Petrova zpráva, ukazuje, jak se Bůh s velkou trpělivostí snažil všem těm svým objasnit myšlenky své svrchované milosti.

Ačkoli Kornelius měl život z Boha už před Petrovou návštěvou, přece nebyl „spasen“ ve smyslu Nového zákona. To nám ukazuje poznámka ve 14. verši: Petr „*tobě bude mluvit slova, skrze něž spasen budeš ty i všechen tvůj dům*“. Spasení zahrnuje mezi jiným plnou jistotu spasení, a tu může mít jen někdo, kdo slyšel celé poselství evangelia a vírou je přijal.

Z Petrovy řeči se můžeme učit, jak je možné ve vypjaté atmosféře vydat svědectví o Božím působení. Petr neřekl nic o své osobě, například o svém postavení co apoštola nebo o svém působení v Lyddě a Joppe. Ve vsí pokoře konfrontoval své protivníky s působením Božího Ducha. On sám nic nepodnikal. Všechno bylo Božím dílem. On jen poslušně konal to, k čemu byl vyzván. – To pro tu chvíli ukončilo diskusi.

Vznik shromáždění v Antiochii

Verše 19–30. Verš 19 vlastně navazuje na kapitolu 8,4. Skrze pronásledování křesťanů se evangelium teprve správně rozšířilo. Když Bůh použil apoštola Petra k tomu, aby otevřel národům dveře víry, čteme ve 20. verši o různých mužích, kteří zvěštovali pohanům evangelium o Pánu Ježíši. Tito Řekové nebyli bohobojní jako Kornelius, nýbrž modláři. Ale Bůh působil na jejich srdce. Mnozí uvěřili poselství a obrátili se k Pánu (srovnej s 1. Tesalonickým 1,9). Následkem toho vzniklo v Antiochii místní shromáždění, které se většinou skládalo z věřících z národů.

Když shromáždění v Jeruzalémě uslyšelo o působení ducha v Antiochii, vyslalo tam Barnabáše, jenž sám byl rodem z Kypru. Tento věrný muž nejprve viděl a radoval se z toho, co Boží milost způsobila. Teprve potom mluvil, když napomínal všechny, kteří byli ještě mladí ve víře, aby „*s rozhodností srdce setrvávali u Pána*“. Věděl, že se ďábel svody nebo pronásledováním od světa pokusí odvést je od správné cesty. Poznal také, že tito nedávno obrácení lidé potřebují poučení. Proto přivedl do Antiochie Saule. Společně poučovali tyto věřící po delší dobu.

Chování oněch věřících vedlo k tomu, že lidé kolem nich je začali nazývat „*křesťany /kristovci/*“. Kristus v nich žil, a to ti druzí poznali.

Aby byla zachována jednota Ducha ve svazku pokoje, bylo nutné, aby se shromáždění v Antiochii nerozvíjelo nezávisle. Verše 27–30 ukazují, jak prakticky fungovalo spojení mezi shromážděním v Jeruzalémě a v Antiochii. Materiální nouze jednoho pohnula druhé, aby zasáhli pomocí a podporou.

Kapitola 12

Petr ve vězení

Verše 1–6. Začalo nové pronásledování věřících, tentokrát ze strany státní moci. Král Herodes vložil ruce na některé křesťany a dal popravit apoštola Jakuba. Pán Ježíš kdysi oběma bratrům, Jakubovi i Janovi, předpověděl těžkosti (Marek 10,39). Nyní Jakub vytrpěl jako první z dvanácti apoštolů mučednickou smrt.

Židé uvítali toto pronásledování křesťanů. Když král Herodes viděl, že tím získal jejich přízeň, dal uvěznit také Petra. Aby zvýšil účinek tohoto uvěznění, spojil je s židovským svátkem, při kterém bylo v Jeruzalémě více lidí než jindy.

Takto byl Petr zavřen do vězení už potřetí. Dvakrát byl zase propuštěn, z toho jednou skrze zázrak (kapitola 4,3.21; 5,18.19). Jak to bude tentokrát? Proč bylo pro neškodného vězně, jako byl Petr, nasazeno 16 strážných vojáků? Báł se Herodes, že by mohl být Petr osvobozen nadpřirozeným způsobem jako předtím dvanáct apoštolů?

Shromáždění bralo hroživou situaci, v níž se Petr nalézal, velmi vážně. Sice to nebylo v jejich moci, aby situaci změnili, ale měli modlitbu. Věřící se za Petra ustavičně modlili k Bohu. Všimněme si: Byla to pravá modlitba, neboť se obracela k Bohu. Kromě toho to byla společná modlitba (od shromáždění), konkrétní (za něho) a ustavičná modlitba. Jsou naše modlitby v modlitebních hodinách také tohoto druhu? Pak Bůh určitě odpoví, tak jako to učinil zde.

Věřící čekali na Boha a na Jeho odpověď, zatím co lid čekal na vykonání rozsudku krále Heroda. Která strana zvítězí?

Osvobození z vězení

Verše 7–17. Proč mohl Petr v noci před svou popravou tak klidně spát? Protože i jako vězeň věděl, že je v Boží ruce. Ve své První epištole nás vyzývá, abychom všechnu svou starost uvrhli na Boha. Zde podle toho sám žil.

Opatření lidí nejsou Bohu žádnou překážkou pro to, aby vykonal své plány. Ani řetězy, kterými byl Petr připoután k vojákům, ani zavřené a dobře střežené dveře netvořily pro anděla překážku k tomu, aby vězně osvobodil a vyvedl ho ven. Podrobnost, s jakou Duch Boží popisuje Petrovo osvobození, ukazuje, jak hluboce a klidně oné noci spal. Teprve když ho anděl opustil, zpozoroval, že to je skutečnost a ne nějaký sen.

Hned vyhledal ty, kteří se za něho modlili. Avšak musel nějaký čas čekat, než mu otevřeli bránu. Víru, kterou měla služka Ródé, nesdíleli všichni. Místo aby se s ní radovali a běželi k bráně, řekli: „*Blázníš!*“ Teprve když Petr dále klepal, poznali, že Pán učinil daleko více nad to, než zač prosili nebo nač pomysleli (Efezským 3,20). Boží odpověď daleko přesáhla jejich víru.

Petr věděl, že je hledaným mužem, a proto ještě téže noci opustil Jeruzalém. V dalším průběhu Skutků je o něm zmínka už jen jednou (kapitola 15,7). Druhá část této knihy jedná především o službě apoštola Pavla.

Král Herodes je raněn Bohem

Verše 18–25. Dovedeme si představit zděšení mezi vojáky, když zjistili, že Petr zmizel. Všem – i králi Herodovi – muselo být jasné, že se stal božský zázrak. Přesto dal nevinné strážce popravit. Místo aby se pokořil pod Boží ruku, zvětšil svoji vinu, kterou už před Ním měl.

Opustil Jeruzalém a odešel dolů do Cesareje. Tyrští a Sidonští, na které se velmi hněval, se pokoušeli s králem všemi prostředky uzavřít pokoj. Neváhali uctívat ho jako Boha. Tento hrubý vládce, který tuto od svých vazalů prokazovanou čest a hodnost přijal, je obrazem antikrista, jenž se bude v budoucnu vydávat za Boha a bude přijímat božské uctívání (2. Tesalonickým 2,3.4).

Bůh na místě zasáhl soudem. Opět poslal anděla. Tentokrát proto, aby povyšujícího se člověka ranil hroznou, smrtelnou ranou. Ano, Bůh nedovolí, aby se Mu posmívali, a svou čest nedá nikomu jinému (Galatským 6,7; Izaiáš 42,8). Nezasahuje sice při každém hříchu ihned, ale jednou bude všechno zlo soudit (Kazatel 8,11–13; Židům 9,27; 2. Petra 2,9; Judy 15).

Pronásledování nemohlo zabránit růstu Božího slova. Stále více srdcí se otvíralo evangeliu. Poslední verš naznačuje přechod od první části Skutků apoštolů ke druhé. Ústřední místo už nebude zaujímat Jeruzalém, nýbrž Antiochie.

Kapitola 13

Povolání Saule a Barnabáše

Verše 1–3. Kapitoulou 13 začíná druhá část Skutků. Služba apoštola Petra urovnala cestu pro působení Saule, pozdějšího apoštola Pavla. Ten byl poslán především k národům, aby také jim kázal evangelium Boží milosti (kapitola 9,15). Výchozím bodem pro tuto misijní práci bylo shromáždění v Antiochii.

Tam byly různé dary, které Pán dal církvi: proroci a učitelé (Efezským 4,11–13). Byli to mužové zcela různého původu, kteří tyto dary od vzkříšeného Krista obdrželi. Avšak v Něm byli bratři a údy na Jeho těle. – Prorok předává Boží myšlenky. Jeho služba proroctví se může vztahovat na přítomné poměry u shromážděných nebo na budoucí věci a má vzdělávat církvev (1. Korintským 14,3). Učitel vykládá Slovo, když je posluchačům činí srozumitelným a vyučuje je v něm (2. Timoteovi 2,15).

Tito bratři sloužili Pánu a zároveň se snažili, aby ve všem poznali Boží vůli, což je vyjádřeno jejich půstem. Nyní Duch Svatý ukázal, že Barnabáše a Saule povolal pro zvláštní dílo.

Jejich vyslání

Verš 4. Co nyní učinili ti dva? Nevydali se v nezávislosti na cestu, aby se chopili úkolu, který Pán pro ně měl. Ne, oni čekali, dokud celé shromáždění půstem a modlitbou nepřišlo k přesvědčení, že to je Boží vůle pro ty dva. Vkládáním rukou vyjádřilo shromáždění v Antiochii své obecenství s Barnabášem a se Saulem. Věřící stáli tedy plně a zcela za těmito služebníky Pána.

Přesto první verš dalšího oddílu jasně ukazuje, že to není shromáždění, kdo někoho vysílá. Je to jediné Boží dílo. Čteme: „*A oni posláni byvše od Duchu svatého.*“ Takto je služebník v první řadě odpovědný svému Pánu, jemuž slouží. Ale každá služba musí být v souladu s místním shromážděním, k němuž služebník Pána patří.

Dva misionáři na Kypru

Verše 5–12. Prvním cílem těch dvou misionářů byl ostrov Kypr, země Barnabášova narození. Jan Marek, který ty dva doprovázel jako jejich služebník, byl Barnabášův synovec (Koloským 4,10).

V Salamis zvěstovali Židům v synagoze Slovo, neboť evangelium je „*Boží moc k spasení každému věřícímu, Židu předně, potom i Řeku.*“

Tam, kde je kázáno evangelium, nezůstává satan nečinným. Vystupuje proti němu, snaží se zabránit jeho rozšíření a bojuje jak proti poselství, tak i proti zvěstovatelům.

V Páfu se oba vyslanci Pána setkali nejen s rozumným mužem, prokon-sulem Sergiem Pavlem, nýbrž také s falešným prorokem, kouzelníkem, který asi působil jako poradce Sergia Pavla. Pohanští vládci se při svých vladařských rozhodnutích velmi často opírali o výroky okultistů (např. faraon, 1. Mojžíšova 41,8; Nabuchodonozor, Daniel 2,2).

Když si prokonsul přál slyšet Boží slovo, byly tu tedy v jeho přítomnosti dvě síly: Boží moc, aby ho zachránila, a moc satana, aby ho odvrátila od víry. – Pavel však, naplněn Duchem Svatým, odkryl Elymasův postoj a vyslovil nad ním soud. – Když prokonsul viděl, co se stalo, uvěřil – ne kvůli divu –, nýbrž protože byl přesvědčen učením Pána.

Selhání Jana Marka

Verš 13. Další zastávkou, kterou Pavel a jeho průvodci na své cestě dosáhli, bylo Perge v Pamfylii na pobřeží Malé Asie. Tam museli učinit smutnou zkušenost, že Jan Marek je opustil a vrátil se do Jeruzaléma. Utekl, abychom tak řekli, ze své služby. Tento ústup byl velmi vážný a měl později závažné následky. Vedl nakonec k rozdělení Barnabáše a Pavla (kapitola 15,37–40). Z Dopisů apoštola Pavla se však dozvídáme, že v Markově životě došlo k plnému napravení (Koloským 4,10; 2. Timoteovi 4,11). Bůh ho později dokonce použil k tomu, aby napsal Evangelium o Pánu Ježíši jako dokonalém Služebníkovi.

V synagoze v Antiochii v Pisidii

Verše 14–25. V dalším městě, v Antiochii v Pisidii, vešel Pavel a Barnabáš v sobotu do tamní synagogy. Po přečtení zákona a proroků dostali příležitost, aby promluvili k lidu. Pavel ji použil, aby přítomným zvěstoval evangelium. Jak přitom postupoval?

Nejprve oslovil dvě skupiny lidí: „*muže z Izraele*“ a ty, „*kterí se báli Boha*“, tedy lidi z národů, kteří se klaněli Bohu. Stručnými slovy vylíčil historii lidu izraelského, a přitom zdůraznil Boží milost, dobrotu a věrnost. Přes dobu soudů přešel ke království, nejprve pod Saulem, kterého Pán musel odstranit, potom pod Davidem, mužem podle Božího srdce. Pak učinil skok a mluvil o Ježíši Kristu, pravém Davidovu Synu, jehož Bůh lidu poslal jako Záchránce. Zmínkou o Janu Křtiteli a jeho službě dokázal, že Pán Ježíš je ten zaslíbený Mesiáš.

Hlavní obsah kázání: Ježíš, ten Vzkříšený

Verše 26–37. Pak se znovu obrátil k těm dvěma třídám lidí, kteří tehdy seděli v synagoze, a řekl všem: „*Vám je posláno slovo tohoto spasení.*“

Ve verších 27–31 Pavel popisuje to, na čem se naše spasení zakládá: na smrti a vzkříšení Pána Ježíše. Ukřižování Spasitele byl zlý čin Židů v Jeruzalémě. Ti takto naplnili proroctví, jako např. Žalm 22 a Izaiáš 53. To je úhel pohledu, pod kterým Pavel ukázal smrt Krista. Potom však následuje výraz: „*Bůh pak (Ale Bůh)*“. Vzkříšení Pána Ježíše je Boží čin. On tím dokázal, že vykonané dílo vykoupení dostačuje všem Jeho svatým nárokům. Tím, co Jeho Syn učinil, byl plně uspokojen. Nyní může Jeho milost bez zábran plynout ke všem lidem.

Pavel nazývá svědectví o zmrtvýchvstání „dobrým poselstvím, o zaslíbení, které se stalo otcům“. Je jasné, že Davidova proroctví se nevztahovala na Davida, neboť on zemřel a jeho tělo došlo porušení. Slova ze Žalmů a proroků se vztahují na Krista, kterého Bůh vzkřísil.

Pavel ukončil svou řeč o Ježíši Kristu jako o tom ve Starém zákoně zaslíbeném Mesiášovi slovy: „*Ale ten, kterého Bůh vzkřísil, neviděl porušení.*“

Posluchači jsou postaveni před rozhodnutí

Verše 38–41. Pavel ukončil svoji řeč slavnou nabídkou Boží milosti, která je založena na osobě Zachránce a na Jeho dokonaném díle vykoupení. Takovým, kteří náležejí k lidu, jenž Jeho Syna ukřižoval, nabízí Bůh odpuštění hříchů a ospravedlnění na základě víry v Ježíše Krista. Toto ospravedlnění, to jest, že je někdo prohlášen za spravedlivého, člověk však nezíská působením skutků zákona. Je Bohem darováno všem těm, kteří celou svoji důvěru obrátí na Pána Ježíše Krista, jenž svým vykonaným dílem vykoupení vyhověl všem Božím spravedlivým požadavkům.

Jaká to byla rozhodující hodina pro Židy a pro ostatní lidi v synagoze v Antiochii, když jim Pavel představil pravdu o Ježíši Kristu a nabídku milosti! Byli vyzváni, aby vírou přijali poselství a uznali Ježíše za svého Mesiáše. Zpěčovat se a odmítnout nabídku znamenalo provinit se před Bohem.

Bůh vážně volá k pokání a k víře ve Spasitele, ale nikomu své spasení nevnučuje. Ten, kdo odmítne Pána Ježíše jako svého Zachránce, se s Ním bude jednou muset setkat jako se soudcem, a to na půdě absolutní božské spravedlnosti. V ten den už tu nebude milost.

Reakce na zvěstované poselství

Verše 42–52. Pavlem zvěstované poselství mělo ohlas. Chtěli ty dva cizince ještě jednou slyšet. Velký počet přítomných ale šel dále. Otevřeli se milosti a přidrželi se nyní Pavla a Barnabáše. Ti jim domlouvali, aby setrvali v Boží milosti, když by mělo dojít k odporu nebo dokonce k pronásledování ze strany nevěřících Židů. To dokáže pravost jejich obrácení, což potvrzuje verš 52.

Jaké působení Ducha Svatého! Téměř celé město chtělo slyšet Boží slovo. Židé se ale stali žárlivými, když viděli, že Boží milost je nejen pro ně, nýbrž pro všechny lidi. Tím se sami vyloučili z věčného života. Když pomyslíme, jak velmi Pavel své krajany miloval, pak to pro něho muselo být těžké, odvrátit se od nich. Ale jaké povzbuzení prožili oba misionáři, když viděli reakci lidí z národů!

V tomto oddílu vidíme na jedné straně odpovědnost člověka vůči zvěstovanému evangeliu (verš 46), a na druhé straně Boží svrchovanost ve vy-

volení (verš 48). On ví a věděl od začátku, kdo uvěří evangeliu. Ale tato skutečnost žádným způsobem nezmenšuje odpovědnost lidí. Obojí je 100procentně pravda: Jsme odpovědni a Bůh je svrchovaný.

Žárliví Židé nepovolili, dokud Pavla a Barnabáše pronásledováním nevyhnali.

Kapitola 14

Pavel v Ikoniu

Verše 1–7. Z Antiochie se Pavel a Barnabáš dostali do Ikonie. I tam nejprve vyhledali židovskou synagogu a kázali evangelium, tak jako předtím v Antiochii, jak Židům, tak i Řekům. Opět tu byl velký počet z obou skupin, který přijal vírou to poselství.

V Ikoniu popudili nevěřící Židé lidi z národů, aby se protivili poslům Pána. Pán to ale nenechal dojít k pronásledování, nýbrž daroval jim delší čas, aby v důvěře v Něho směle zvěštovali poselství milosti. A znameními a divy podporoval své Slovo. – To všechno dokazuje, že lidé nejsou zachraňováni vnější snahou, nýbrž jediné silou Pána. – A když my kážeme Slovo, je nejen důležité, co říkáme, nýbrž také, jak to představujeme. Tak jako Pavel a Barnabáš máme i my přinášet lidem slovo milosti.

Ne všichni obyvatelé města uvěřili. Tehdy to bylo zrovna tak jako dnes: U Pána Ježíše se lidé rozdělují. Ne všichni, kteří jsou konfrontováni s evangeliem, je přijmou. Jejich odmítnutí poselství se pak stává odmítnutím Vykupitele a odporem proti vykoupeným. Toto rozdvojení, jaké tehdy vyvstalo v Ikoniu, Pán Ježíš předpověděl například v Matouši 10,34–36. Pokoj na zemi bude teprve v tisíciletém království, kdy všichni potom žijící lidé uznají Pána Ježíše a poddají se Jeho vládě, dříve ne.

Vytvořily se dva tábory. Jedni byli s Židy, druzí s vyslanci Pána. Když odpor rostl a došlo k útoku na ně, mohl Pavel a Barnabáš včas uprchnout. Avšak žádným způsobem se nenechali zastrašit. Také v Lystře a Derbe, dalších městech, ke kterým na své misijní cestě přišli, zvěštovali evangelium.

Uzdravení chromého v Lystře

Verše 8–18. O znameních a divech v Ikoniu nám nejsou sděleny žádné podrobnosti. Naproti tomu je podána podrobná zpráva o uzdravení muže v Lystře, který byl od narození chromý. Tento těžce invalidní muž měl příležitost naslouchat Pavlovým slovům. Zvěstovatel poznal, že ten chromý má víru, že bude uzdraven nebo zachráněn. Pavel si musel také všimnout, že tento muž

se podle vůle Pána měl stát zdravým, a tak nahlas zvolal, že to mohli všichni slyšet: „*Postav se přímě na nohách svých!*“ – „*A on vzchopil se a chodil.*“

Tato událost nám ukazuje, že Pán vyžaduje nejen poslušnost vůči svému Slovu, nýbrž vždy k tomu také dává sílu. – Když jsme ještě nebyli spaseni, nemohli jsme učinit ani krok k Bohu. Ale od svého obrácení jsme v stavu vést život ke cti a oslavení Boha a v poslušnosti následovat Pána Ježíše. Není to div?

Zástup, který to vše spolu prožil, se domníval, že k nim osobně přišli bohové. Apoštolové ale hned nerozuměli, co to lidé volají. Když však zpozorovali, že jim chtějí obětovat, zcela zděšeni vyběhli k lidu a jakoukoli poctu odmítli. Pokusili se pohnout lidi k odvrácení se od nicotných model a zvěstovali jim pravého Boha, Stvořitele a udržovatele všeho. Řekové uctívali mnoho bohů, o kterých si mysleli, že žijí na Olympu a nestarají se o lidi. Jak zcela jiný je ten jediný pravý Bůh!

Byl nám nápadný rozdílný způsob Pavlova kázání? Židům zvěstoval Ježíše jako zaslíbeného Mesiáše, pohanům představoval Boha, který se zjevuje ve stvoření.

Zpáteční cesta do Antiochie v Sýrii

Verše 19–28. Židé z Antiochie v Pisidii a Ikoniu pronásledovali Pavla a Barnabáše až do Lystry. Podařilo se jim tam popudit lidi k odporu proti misio-nářům tak, že Pavla kamenovali. Jak nestálé je lidské srdce! Krátce předtím jej chtěli uctívat jako svého boha Herma, nyní se pokoušeli jej zabít! V domnění, že je mrtev, ho vytáhli z města. Pán ale učinil div a udržel ho naživu. Avšak Pavel to, co prožil, už nezapomněl (2. Korintským 11,25; 2. Timoteovi 3,11).

Pak jeho služba pokračovala. Společně s Barnabášem šli do Derbe. Také tam přineslo evangelium bohaté ovoce.

Nyní měla být uvěřivším lidem prokazována pastýřská služba a měli být dále vyučováni Slovem. Tato „dodatečná práce“ Pavlovi a Barnabášovi ležela na srdci. Proto se z Derbe vrátili přes Lystru a Ikonium do Antiochie a „*potvrzovali duše učedníků*“. V místech, kde působili jako evangelisté, byli nyní činní jako pastýři a učitelé. Přitom učedníkům také ukazovali, že na cestě následování Pána jsou soužení normální věcí.

Nakonec se ze své misijní cesty vrátili k jejímu počátku – do Antiochie v Sýrii. Tam nevyprávěli, co prožili a co učinili, nýbrž „*vypravovali, kteraké věci Bůh skrze ně učinil, a že otevřel pohanům dveře víry*“. – Evangelista nezpůsobí žádné obrácení. To je vždy jen dílem Boží ruky.

Kapitola 15

Falešné učení z Jeruzaléma

Verše 1–5. Nepříteli se nepodařilo útoky zvenčí zabránit růstu shromáždění. Nyní se pokoušel způsobit škody útokem zevnitř. Ve shromáždění v Antiochii se objevili lidé z Judska, kteří učili, že věřící musejí být obřezáni, aby mohli být skutečně zachráněni. Tvrdili, že nejprve musejí přijmout židovství, aby se mohli stát křesťany. Pokoušeli se uvést do shromáždění zákonictví a učinit z křesťanství jednu sektu židovství. Nejhorší ale bylo to, že svým tvrzením napadali dílo Pána Ježíše, neboť říkali, že nestačí k záchraně člověka. Chtěli k tomu ještě něco přidat.

To byl velmi závažný útok nepřítele, jemuž bylo nutné čelit se vší rozhodností, ale také s moudrostí a rozumností. Na základě vzniklého neklidu ve shromáždění bratři nařídili, aby Pavel, Barnabáš a několik jiných šli nahoru do Jeruzaléma – tedy k původu převráceného učení (verš 5), aby spornou otázku projednali s apoštoly a staršími. Jak velké bylo tehdy nebezpečí rozdělení v církvi! – Blíže je o této návštěvě napsáno v Galatským 2,1–10. Došlo k ní 14 let po poslední návštěvě apoštola Pavla v Jeruzalémě (kapitola 9,26–30).

Na cestě do Jeruzaléma vyprávěli oba misionáři o „*obrácení pohanů*“ a způsobili přitom všude velkou radost. Také v Jeruzalémě nezačali s nějakou diskusí, nýbrž zprávou o tom, „*co s nimi učinil Bůh*“. Teprve potom, když bratři, kteří se stále ještě počítali k farizeům, vznesli požadavky vzhledem k obřízce a k dodržování zákona, byla projednávána sporná otázka.

Důležité projednávání v Jeruzalémě

Verše 6–12. V bratrském projednávání s apoštoly a staršími bylo nyní to celé blíže prozkoumáno a projednáno.

Po neplodné diskusi se chopil slova apoštol Petr. Stručně připomněl přítomným to, co Bůh způsobil v domě Korneliově. Když těmto Římanům bylo zvěstováno evangelium a oni je vírou přijali, sestoupil na ně Duch Svatý. Nebyl žádný rozdíl mezi věřícími ze Židů a z národů!

Petr uvedl dva důvody pro to, že nesmějí věřícím z národů dávat povinnost dodržovat zákon: a) Kornelius a ti, kteří k němu patřili, byli zachráněni, aniž by se dali obřezat. b) I Židé, kteří byli pod zákonem, ho nedokázali plně dodržovat. Bylo to jho, které žádný Izraelita nemohl nést.

Znění 11. verše na jedné straně ukazuje Petrův pokorný postoj vůči věřícím z národů, ale ukazuje také důležitou zásadu spasení z milosti. Židé, kteří nemohli dodržovat zákon, jsou „zachráněni milostí Pána Ježíše stejně jako oni“, jako ti z národů, kteří byli zapleteni v modloslužbě – ne obráceně.

Barnabáš a Pavel podpořili slova apoštola Petra mnoha příklady, které prožili na své misijní cestě. Mohli vyprávět o divech, jak zlí lidé uvěřili a stali se bohabojnými. Mohli také podat zprávu o tom, jak Bůh podpořil zvěstované poselství znameními.

Vyřešení problému

Verše 13–21. Na závěr se chopil slova Jakub, jeden ze sloupů shromáždění v Jeruzalémě. Podpořil to, co už bylo řečeno, poznámkou, že Bůh bere lid pro své jméno z národů. Je to Jeho shromáždění, nebeský Boží lid, který se dnes skládá především z věřících z národů. (V protikladu k začátku Skutků apoštolů, když se skládalo prakticky jen z věřících ze Židů.)

Citátem z proroka Amosa Jakub ukázal, že Bůh se po skončení doby milosti bude znovu zabývat svým pozemským lidem izraelským. Pán ještě přijde viditelně ve slávě na tuto zem a zřídí své království pokoje. Přitom bude izraelský národ stát v centru a bude východiskem všeho požehnání pro lidi. V té době se všechny národy skloní před autoritou Pána Ježíše.

Věřící z národů nebyli tedy žádným způsobem zavázáni dodržovat zákon ze Sinaje. Jsou vyjmenována čtyři Boží nařízení, která jsou platná ve všech časových obdobích. Jedení krve, k čemuž patří také jedení udáveného, Bůh zakázal hned na začátku (1. Mojžíšova 9,4). Smilstvo je hřích proti vlastnímu tělu a proti manželství, neboť Bůh vyhradil pohlavní spojení muže a ženy výlučně pro manželství. Modlářství je následek odklonění se od Boha, Stvořitele nebe a země, k němuž došlo dlouho předtím, než existoval Izrael (Římanům 1,20–23).

Tímto způsobem byl vyřešen velký problém mezi věřícími způsobem podle Boha a byla zachována jednotu církve.

Dopis bratřím z národů

Verše 22–29. Jednání ve verších 6–21 se konala jen mezi bratřimi. Ale nyní, když došlo k rozhodnutí a k důležitému závěru, to byla záležitost celého shromáždění. Napsali dopis a poslali ho po dvou vedoucích bratřích – Judovi a Sílovi – jako ústních svědcích spolu s Pavlem a Barnabášem do Antiochie.

Jak jednoduše je tento dopis napsán! Dotýká se nejprve stručně příčiny problému. Oni mužové, kteří způsobili neklid, nejednali z pověření jeruzalémského shromáždění, nýbrž svévolně. Juda a Sílas naproti tomu měli doporučení shromáždění. – Jak srdečná jsou slova, jimiž bratři v Jeruzalémě mluvili o Pavlovi a Barnabášovi! Byli uznáni a ctěni jako „*milovaní, kteří vydali svůj život pro jméno Pána našeho Ježíše Krista*“.

Dopis neobsahuje názor bratří, ani názor shromáždění. Při projednávání měli před sebou nejprve Petrovo svědectví o Božím působení u Kornelia. Pak zprávy Pavla a Barnabáše vydaly svědectví o Božích skutcích, a nakonec uvedl Jakub Písma Starého zákona, která Boží konání potvrzovala. Nyní mohli napsat: „*Vidělo se zajisté Duchu svatému i nám...*“ Byl to Boží Duch, jenž poukázal na toto Boží nařízení, které má platnost za všech dob. Jako shromáždění se pod to postavili a učinili se s tím zajedno.

Novozákonní učení nenalézáme sice ve Skutcích apoštolů, nýbrž v Epištolách. Přesto se z praktického chování prvních křesťanů můžeme mnohému naučit; i vzhledem k řešení těžkostí mezi věřícími.

Nastoupení druhé Pavlovy misijní cesty

Verše 30–41. Návrat bratří do Antiochie a dopis z Jeruzaléma vyvolaly radost a potěšení. A prorocká služba, kterou mezi věřícími v Antiochii vykonávali Juda a Sílas, kteří spolu přišli jako ústní svědkové, vyzněla k jejich posílení a povzbuzení. Zdá se, že tam oba zůstali delší dobu, než se zase Juda vrátil do Jeruzaléma.

Také Pavel a Barnabáš vykonávali v Antiochii užitečnou službu. Avšak „*po několika dnech*“ učinil Pavel návrh, aby znovu navštívili místa, kde předtím zvěštovali evangelium a kde vznikla shromáždění. Barnabáš chtěl opět vzít

s sebou synovce Marka, avšak Pavel se postavil proti tomuto návrhu, poně-
vadž se ten mladý muž neosvědčil. V oné chvíli by v díle Pána byl spíše pře-
kážkou než pomocí.

U Barnabáše převážily rodinné vztahy, takže se ti dva pracovníci Pána
rozdělili. Jaká škoda! Avšak Boží milost darovala nápravu jak v bratrském
vztahu mezi Pavlem a Barnabášem (1. Korintským 9,6), tak i vzhledem
k Markovi, jenž se stal užitečným služebníkem Pána (Koloským 4,10; 2. Ti-
moteovi 4,11).

Novým Pavlovým společníkem a spolupracovníkem byl Sílás (verše 27 a
32). Od bratří poručení Boží milosti, prošli nejprve krajinami, kde na první
cestě lidé uvěřili a povstala tam shromáždění. Jejich službou byla pastýřská
služba při věřících.

Kapitola 16

Timoteus, nový spolupracovník

Verše 1–5. V Lystře se Pavel setkal s mladým věrným mužem: Timoteem. Apoštol byl asi předtím nástrojem k jeho obrácení (1. Timoteovi 1,2; 2. Timoteovi 1,2.5; 3,14). Timoteus měl věřící židovskou matku a babičku (2. Timoteovi 1,5), ale řeckého otce. V 1. verši je označen jako učedník, to znamená, že byl věřící a následoval Pána Ježíše. K tomu měl dobré doporučení od věřících, mezi nimiž žil. Toho chtěl Pavel vzít s sebou jako doprovod a spolupracovníka.

Proč Pavel obřezal tohoto mladého muže, když přece při rozhovorech v Jeruzalémě se jasně ukázalo, že křesťané nemají být nuceni dodržovat zákon? Toto obřezání nemělo nic společného se spasením, které Timoteus obdržel jen vírou v Krista. Ale jako obřezaný syn Židovky měl přístup k Židům, což bylo pro jeho službu důležité a užitečné (1. Korintským 9,20).

Na všech místech, kde Pavel a Sílás vyhledali věřící, jim sdělovali závěry apoštolů a starších z Jeruzaléma. Verš 5 popisuje následek služby podle Boha při věřících. Shromáždění rostla v hloubce a šířce.

Jak přišlo evangelium do Evropy

Verše 6–15. Bůh normálně používá k vedení své Slovo a svého Ducha. Tady ale byl zvláštní případ: Bůh chtěl, aby evangelium přišlo také do Evropy. Proto zahradił apoštolu Pavlovi a jeho průvodcům a spolupracovníkům všechny směry kromě cesty dolů do Troady. Tam Pavel v jednom vidění v noci viděl makedonského muže, který ho prosil, aby k nim přišel.

Z použití 1. osoby množného čísla v 10. verši je zřejmé, že Lukáš, pisatel Skutků apoštolů, tam tehdy byl také. Pavel měl vidění, ale promluvil o něm s druhými. Společně došli k závěru, že je Bůh volá, aby kázali evangelium také v Evropě. Jak důležité bylo toto přesvědčení od Pána, aby v nadcházejících pronásledováních nebyli nejistí vzhledem k nastoupené cestě.

Prvním významným městem, do kterého misionáři přišli, bylo Filipi. Tam nebyla synagoga, jen židovské místo modliteb u řeky. Vyslanci Pána společně v sobotu vyhledali toto místo. Setkali se tam jen s několika ženami. Ale jedna z nich, Lydia, obchodnice s purpurem z Tyatiry, měla Bohem připravené srdce, takže Pavlem zvěstované poselství padlo na úrodnou půdu. Uvěřila v Pána Ježíše a byla pokřtěna. Ihned se u ní ukázaly znaky nového života: pozvala lidi, které až dosud neznala, do svého domu, neboť milovala věřící!

Ve Filipi uvržení do žaláře

Verše 16–24. Pavel a jeho doprovod chodili nadále pravidelně na to místo modliteb. Satan se ale pokusil působit proti tomuto konání. Vystoupil jako anděl světla, když žena, která měla věšteckého ducha, za Pavlem a těmi druhými volala: *„Tito lidé jsou služebníci Boha nejvyššího, kteří zvěstují nám cestu spasení.“* Těmito slovy, která byla sama o sobě pravdivá, se satan pokusil sebe spojit se služebníky Pána, aby potom škodil dílu Pána. Pavel si všiml, že tento zlý duch neříká ani slovo o Pánu Ježíši. To odhalilo zdroj, z něhož toto svědectví přišlo. A aby lidem z Filipi ukázal, že oni jako Boží služebníci nemají nic společného se světem duchů, přikázal Pavel nakonec zlému duchu ve jménu Ježíše Krista, aby z této ženy vyšel. Služebnice byla na místě osvobozena.

Reakce těch, kteří s touto ženou měli obchod a přitom vydělávali mnoho peněz, nedala na sebe dlouho čekat. Nyní satan vystoupil proti zvěstovatelům evangelia jako řvoucí lev. Pavel a Sílás byli vlečeni k představeným města a na příkaz velitelů byli bití holemi a potom uvrženi do vězení.

Za to, že Pavel a Sílás vysvobodili ženu ze satanova otroctví, seděli nyní ve vězení sami. Žalářík, jenž měl úkol bezpečně ty muže ohlídat, neopomněl nic, aby příkazu vyhověl. Uvrhl je do vnitřního vězení a sevřel jim nohy do klády.

Zemětřesení o půlnoci

Verše 25–34. Pavel a Sílás nyní byli ve vězení. Vše vypadalo jako satanovo vítězství. Avšak ve skutečnosti chtěl Bůh žaláříka zachránit. Proto daroval

svým dvěma do krve zbitým služebníků odvahu, sílu a radost, aby o půlnoci zpívali chvalozpěvy. Tomu, že se modlili, můžeme rozumět; ale že zpívali chválu Bohu, to je udivující. Něco takového ostatní vězňové ještě nikdy neprožili. Je pochopitelné, že jim naslouchali.

Nyní přišel Boží čas. Zemětřesením zvláštního druhu otřásl vězením tak, že se všechny dveře otevřely a pouta všech byla uvolněna.

Podle římského práva ručil dozorce vězení za jemu svěřené vězně. Když žalářík viděl otevřené dveře vězení, jistě si myslel, že vězňové uprchli a že on nyní musí zaplatit svým životem. Tomu chtěl předejít sebevraždou. Hlasité Pavlovo zvolání zachránilo tohoto ubohého, vyděšeného, ale také zlomeného muže. S chvěním padl před tyto dva služebníky. „*Páni, co já mám činiti, abych spasen byl?*“, zněla jeho úzkostná otázka. Pavel nemusel to muto muži už nic říkat o pokání, nýbrž mohl přímo poukázat na Pána Ježíše: „*Věř v Pána Ježíše!*“

Evangelium padlo opět do připravených srdcí. Žalářík a celý jeho dům uvěřili. A opět se ukázal nový život (verš 33). Ještě té noci byli všichni, kteří uvěřili, pokřtěni.

Vykázání z Filipi

Verše 35–40. Správa města si asi myslela, že se nejrychleji a nejjednodušeji s oběma vězni vypořádá, když tito nepoznáni opustí město. Poslali soudní služebníky k vězení se sdělením žaláříkovi: „*Propust' ty lidi.*“

Ale Pavel se nyní odvolal na své římské občanství. Ne z pýchy nebo sobectví, nýbrž protože myslel na bratry ve Filipi. Kdyby myslel jen na svou výhodu, pak by už den předtím uplatnil své římské občanství a možná že by mohl ujít ranám. Ale jako věrný následovník svého Pána nehledal sebe, nýbrž blaho druhých. S ohledem na mladé shromáždění bylo důležité, aby Pavel a Sílás neopustili město jako vzbouřenci, nýbrž jako veřejně rehabilitovaní římstí občané. To dalo také věřícím určité uznání a ochránilo je to před okamžitým nespravedlivým pronásledováním.

Z Pavlova chování se učíme, že věřící křesťan smí sice svět upozornit na křivdu, ale nikdy nemá trvat na svých právech (srovnej s 1. Mojžíšovou 21,25; Janem 18,23). Dále Pavel a Sílás přijali odmítnutí světa, jako křesťané se poddali vrchnosti a poslechli její nařízení, avšak teprve tehdy, když viděli

bratry v domě Lydie a ty povzbudili. Potom oba misionáři přenechali mladé věřící ochraně Pána.

Protože se ve Skutcích apoštolů 1. osoba množného čísla ukazuje teprve zase v kapitole 20,5, můžeme mít za to, že Lukáš ve Filipi zůstal.

Kapitola 17

Pavel a Sílás v Tesalonice

Verše 1–9. Na své další cestě Macedonií navštívili jako další větší město Tesaloniku. Na rozdíl od Filipi tam byla synagoga, kterou Pavel jako obvykle vyhledal. Ačkoli měl poslání k národům, věděl, že evangelium platí také Židům (Římanům 1,16).

V Tesalonice mohl Pavel v synagoze po tři soboty zvěstovat evangelium o Ježíši Kristu. Přitom dokládal starozákonními Písmy utrpení, smrt a vzkříšení Mesiáše. A pak jim ukázal, že tento Ježíš je skutečně ten od proroků ohlášený Kristus (Mesiáš). Někteří Židé, mnoho Řeků, kteří uctívali Boha, a řada předních žen byli přesvědčeni, uvěřili Božímu slovu a připojili se k Pavlovi a Sílovi.

Vítězné tažení evangelia vzbudilo u nevěřících Židů žárlivost a závist, jak jsme to už viděli dříve (kapitola 13,45). Pokusili se vléci Pavla a Sílu před městskou vrchnost. Když nenašli misionáře, uchopili Jázona, jejich hostitele, a některé bratry. Jejich žaloba zněla, že bouří okresek země a činí proti ustanovení císaře. Měli pravdu? Nikoli, neboť Pavel nekázal Ježíše jako krále, nýbrž jako Pána (srovnej s kapitolou 10,36). A Boží království, které kázal, nebylo království z tohoto světa, které by ohrožovalo tehdejší Římskou říši (Jan 18,36). Pán se postaral o propuštění Jázona a ostatních bratří.

Pavel v Berii a Aténách

Verše 10–21. Aniž by váhali, poslali bratři ještě téže noci jak Pavla, tak i Sílu pryč do Berie. Zůstat déle by bylo životu nebezpečné. Ačkoli se Pavel mohl v onom městě zdržet jen asi tři týdny, vzniklo shromáždění. Za krátký čas jim apoštol poslal Dopis, ze kterého se dovídáme něco o jeho chování mezi věřícími tam (1. Tesalonickým 2,1–3).

Židé v Berii byli šlechetnější než Židé v Tesalonice. Ochotně naslouchali Pavlovi zvěstování, potom zkoumali Písma Starého zákona a srovnávali to, co slyšeli, s Božím psaným slovem. Výsledek byl takový jako v Tesalonice: mnozí uvěřili. Netrvalo však dlouho a Pavel musel uprchnout také z Berie.

Zatím co Sílás a Timoteus zůstali, někteří bratři doprovodili apoštola do Atén. Když se věrní průvodci z Berie vrátili domů, byl Pavel po nějakou dobu sám v Aténách. Toto velké město, pevnost řecké mytologie, bylo tehdy jak střediskem modlářství, tak i filozofie. V synagoze Pavel rozmlouval s Židy. Avšak zdá se, že především hovořil na trhu s přítomnými lidmi. Hledal osobní rozhovor, aby v modlářství zapleteným Řekům zvěstoval evangelium o Ježíši Kristu a o Jeho vzkříšení. To bylo pro tehdejší Aténské, kteří náleželi rozličným filozofickým školám, něco neznámého. Jedni ho označili za povídkáře. Druzí chtěli vědět, co to nové učení v sobě má, a vedli proto Pavla na Areopág.

Řeč na Areopágu

Verše 22–34. V Aténách měl Pavel před sebou naprosto jiné posluchače než například v synagoze. Proto se zde ani slovem nezmínil o starozákonních Písmech. Naproti tomu zvěstoval Aténským toho jediného pravého Boha jako Stvořitele nebe a země. Přitom navázal na jejich uctívání bohů a na jeden oltář, který byl zasvěcen neznámému bohu.

Pavel ani nenapadal modlářský kult Řeků, ani jejich filozofické směry, nýbrž zvěstoval jim pravdu o Bohu a původu a smyslu života. Když mluvil o vztahu nás lidí k Bohu, citoval řecké filozofy, kteří došli ke stejnému závěru. Nestál před nimi tedy žádný nevědomý muž.

Vrchol jeho řeči tvoří volání k pokání ve spojení s ohlášením soudu. Bůh lidi během časů nevědomosti neodsoudil. Ale nyní, kdy je zvěstováno evangelium o Ježíši Kristu, volá všechny k pokání, k obrácení a k víře v Zachránce, protože bude soudit svět. Soudcem bude Ten, jenž jako Spasitel světa zemřel na kříži, ale třetího dne vstal z mrtvých.

Proč zde Pavel nemluvil o evangeliu? Pro to nebyli posluchači ještě připraveni. Nejprve muselo být probuzeno jejich svědomí. Avšak jakmile slyšeli o vstání z mrtvých, většina z nich se Pavlovi posmívala a odvrátili se od něho. Jen několik málo se k němu připojilo. Bezpochyby je poučil o Boží cestě záchrany.

Kapitola 18

Pavel v Korintu

Verše 1–11. Když Aténští slyšeli Boží pravdu na Areopágu, ležela nyní odpovědnost na nich. Pavel mohl jít dále. Jeho další zastávkou bylo obchodní a přístavní město Korint.

Zde našel židovské manžele – Akvilu a Priscillu, kteří v důsledku císařových antisemitských nařízení byli vypuzeni z Říma. Povoláním byli výrobci stanů, a protože Pavel uměl totéž řemeslo, našel u nich ubytování a práci a vydělával si tak na své živobytí. Soboty – a asi také ostatní volný čas – využil, aby rozmlouval se Židy i Řeky. Když k němu dorazil z Macedonie Sílás a Timoteus, věnoval se cele Slovu a svědčil Židům o Ježíši z Nazareta jako o jejich Mesiášovi. Jejich reakce na to byl odpor a dokonce rouhání.

Pavel nyní věděl, že je svobodný k tomu, aby se obrátil k národům. Zajímavá ale je skutečnost, že první obrácení v Korintu, o kterém je zmínka, bylo obrácení jednoho Žida: „*Krispus pak, kníže školy, uvěřil Pánu se vším domem svým.*“ Toto rozhodnutí se zdá být pro mnohé pohnutkou, aby také uvěřili v Pána Ježíše.

Skrze vidění v noci Pán apoštolovi ukázal, že v Korintu na něho čeká mnoho práce. Přitom mu dal povzbuzení: „*Neboj se.*“ Dal mu radu: „*Mluv a nemlč.*“ Ujistění: „*Já s tebou jsem.*“ Zaslíbení: „*Žádný nesáhne na tebe, aby zle učinil.*“ A naději: „*Mnoho mám lidu v tomto městě.*“

Odpor v Korintu

Verše 12–17. Ačkoli Pavel mohl v Korintu zůstat delší dobu, i zde vznikl odpor ze strany nevěřících Židů. Jednomyslně ve své vzpouře proti evangeliu vedli Pavla před světského soudce a žalovali na něho, že přemlouvá lidi, aby se klaněli Bohu, což je proti římskému zákonu.

Gallio si hned všiml, že má před sebou náboženský problém. Když se Pavel chtěl odpovídat, přerušil jeho slova a prohlásil Židům, že toho nechce

být soudcem. Gallionův postoj byl pro křesťanství a šíření evangelia v provincii Achaia významný. Tím, že odmítl projednávat záležitost soudně, určitým způsobem chránil křesťany a naznačil, že nedělají nic nezákonného.

Avšak město bylo v pozdvižení, a tak se zlost řeckého obyvatelstva proti Židům vybila na představeném synagogy Sostenovi. Lhostejný Gallio ani tu nezasáhl. Kolik „Gallionů“ žije i dnes! Nechtějí mít nic společného s náboženstvím. Protože rovněž zavírají své uši a srdce před evangeliem, věčně zahynou.

Cesta zpět do Antiochie

Verše 18–22. Bůh evangeliu v Korintu bohatě požehnal. Nyní šel Pavel dále. Akvila a Priscilla ho doprovodili až do Efezu. Tam je zanechal, neboť on sám chtěl být bezpodmínečně na svátek Letnic v Jeruzalémě. Když to bude Boží vůle, chtěl se do Efezu vrátit.

O apoštolově pobytu v Jeruzalémě nám neříká Duch Svatý ani slovo. Byla to skutečně Boží vůle, aby ve spojení s židovským svátkem vyhledal Jeruzalém? Cožpak mu Pán nesvěřil službu mezi národy? V každém případě jej vidíme nakonec v Antiochii, odkud před asi třemi roky vyšel na druhou misijní cestu.

Pavel v Galacii

Verš 23. Po nějaké době vyrazil neúnavný apoštol na svou třetí misijní cestu. Zda vzal s sebou někoho jako doprovod, nám není sděleno. Spíše se zdá, že odcestoval sám. Cesta ho vedla ve směru na Efez skrze Galatskou krajinu a Frygii, kde v už existujících shromážděních vykonával službu jako pastýř a učitel.

Jak nutná a důležitá byla tato služba, ukazuje Epištola Galatským, kterou jim Pavel napsal brzy po této návštěvě. Židovští muži šířili převrácená učení a podkopávali autoritu apoštola Pavla.

Apollo v Efezu

Verše 24–28. Mezitím vystoupil v synagoze v Efezu výřečný a učený muž jménem Apollo. Jak krásné je svědectví, které mu Duch Svatý vystavuje ve

verši 25: od Pána nadaný, horlivý, věřící muž. Chybělo mu však něco rozhodujícího: Znal jen poloviční pravdu o Pánu Ježíši. Celá pravda evangelia milosti mu byla neznámá. Priscilla a Akvila, kteří ho slyšeli mluvit v synagoze, ho vzali k sobě domů a „přesněji mu vyložili Boží cestu“, tj. předali mu vše to, čemu se v Korintu naučili od Pavla. A učený Apollo byl dostatečně pokorný k tomu, aby se těmito manželi, kteří vyráběli stany, nechal vyučovat v křesťanské víře.

Tímto poučením vskrytu byl nyní vybaven pro službu v Achaji. S doporučujícím dopisem od bratří v Efezu tam cestoval a „*mnoho prospěl těm, kteří uvěřili skrze milost Boží.*“ Později popsal Pavel Apollovu službu v Korintu takto: „*Já jsem zasadil, Apollo zaléval, ale Bůh dal růst.*“ (1. Korintským 3,6) Jako dobrý znalec Starého zákona dokazoval Apollo vzpouzejícím se Židům, „*že Ježíš je Kristus*“.

Kapitola 19

Pavel v Efezu

Verše 1–12. Pavel nakonec přišel do Efezu, hlavního města tehdejší římské provincie Asie. Tam našel některé věřící Židy, které Duch Svatý označuje jako učedníky. Když s nimi apoštol blíže rozmlouval, upozoroval, že to byli učedníci Jana Křtitele. Tak jako Apollo, neslyšeli ještě plnou pravdu evangelia.

Jan Křtitel byl předchůdce Mesiáše. Ohlašoval Jeho příchod a křtil všechny, kteří činili pokání a chtěli přijmout Toho, jehož on ohlašoval. Od té doby Ježíš přišel a zemřel na kříži. Ale také vstal a jako člověk se vrátil do nebe. Odtud vyhlásil Ducha Svatého a utvořil církev. Když to těchto dvanáct židovských mužů slyšelo a jistě také uvěřili v Pána Ježíše, byli pokřtěni křesťanským křtem. Skrze vkládání rukou apoštola Pavla obdrželi Ducha Svatého. Nyní patřili jako údy Kristova těla rovněž k církvi.

Pavel nejprve použil synagogu, aby tam uvěřivší vyučoval. K „*všem království Božího*“ patří skutečnost, že Král je nepřítomen, nyní je v nebi a Jeho království přijalo skrytý charakter. Přesto ale každý, kdo se k Němu přiznává, je poddaným v tomto království a Jeho, Pána, je povinen poslouchat. Dále k tomu patří, že učedník Mistra má ze strany světa k očekávání stejné odmítnutí jako On (Jan 15,20).

Když však odpor ze strany nevěřících Židů rostl a tito zle mluvili o křesťanském vyznání, oddělil se od nich. Křesťané v Efezu se nadále shromažďovali ve škole Tyranově, kde je Pavel dále poučoval. V následujících dvou letech byl v oné provincii sotva někdo, kdo by neslyšel Slovo Pána, a Bůh podporoval poselství neobyčejnými divy.

Satanská napodobenina pravého

Verše 13–22. Tam, kde se zjevuje Boží moc, je přítomen také ďábel, aby napodobováním pravého lidi znejistil. V té době asi byli různí putující židovští zaklínači, kteří za peníze vyháněli demony. Byli takoví, kteří se pokoušeli

jednat také ve jménu Pána Ježíše. Používali přitom sílu, kterou vůbec neznali. Nyní byli na místě odhaleni jako podvodníci. Byli přemoženi posedlým člověkem a museli nazí a zranění uprchnout. „*Nevezmeš jména Hospodina Boha svého nadarmo.*“ (2. Mojžíšova 20,7)

Taková událost nemohla zůstat skrytá. Lidé se na jedné straně báli a na druhé straně bylo jméno Pána Ježíše vyvýšeno. Ti, kteří uvěřili, poznali, jak je to špatné zabývat se okultními věcmi a kouzelnictvím, a vyznávali své hříšné skutky. Takoví, kteří provozovali kouzelnictví, přinášeli své kouzelnické knihy a spalovali je. Když byly tyto překážky odstraněny, mohlo Slovo Páně růst s mocí a sílilo.

Pak nám jsou sděleny apoštoly plány. Myslel na krajiny Macedonie (Filipi, Tesalonika) a Achaje (Korint) a poslal do Macedonie dva ze svých spolupracovníků. Potom chtěl cestovat do Jeruzaléma. Pak zůstávalo ještě jedno velké přání: Rád by cestoval do Říma, aby také tamní věřící povzbudil a vyučoval.

Vřava v Efezu

Verše 23–40. V Efezu stál velký modlářský chrám, v němž byl vystaven a uctíván obraz bohyně Artemidy (Diany). Skrze kázání evangelia se v oné provincii obrátilo mnoho lidí od model k Bohu. Proto se obchodu stříbrotepců, kteří vyhotovovali a prodávali miniatury chrámu, dařilo stále hůře. Nyní tento cech zosnoval nepokoj, který byl obrácen proti Pavlovi a proti křesťanům, ačkoli Pavel neřekl proti obchodu s modlářstvím ani slovo. Nenapadal modloslužbu a nekázal proti ní, nýbrž zvěstoval lidem Krista a evangelium Boží milosti.

Pobouření zachvátilo celé město. Mnozí vůbec nevěděli, o co jde. Prostě křičeli se zástupem. Žid Alexander pravděpodobně chtěl přesunout každé podezření z Židů na křesťany. Avšak neměl žádnou šanci proti zástupu, který ustavičně křičel: „*Veliká je Diana Efezských.*“ Jak životu nebezpečná byla tehdy situace pro služebníky Pána, poznáváme ze slov apoštolových ve 2. Korintským 1,8.9.

Bůh použil jednoho moudrého muže, městského písaře, aby lidi uklidnil. Ten je varoval, že vlastně není žádný důvod pro to pobouření. Pavlovi společníci, kteří byli přivlečeni, nejsou ani lupiči v chrámu, ani se nerouhají bohyni. K tomu je zde řádný soud, kde mohou přednést žaloby. Jiné žádosti

mohou být vyřešeny v zákonném shromáždění. V neposlední řadě tu je nebezpečí, že Římané, kteří netrpěli ve své říši žádný nepořádek, poženou obyvatele města Efezu k odpovědnosti. Po těchto moudrých slovech se shromáždění rozešlo. Evangelium opět zvítězilo nad satanem.

Kapitola 20

Do Macedonie a Řecka

Verše 1–6. Vřava v Efezu pohnula apoštola Pavla k tomu, aby město po dvouletém působení opustil. Cestoval odtamtud znovu do Evropy a prošel Macedonií, až nakonec přišel do Řecka. Z Macedonie napsal svou 2. epištolu Korintským a dal ji doručit skrze některé bratry (2. Korintským 8 a 9). On sám přišel o něco později. Během svého tříměsíčního pobytu v Řecku asi napsal svou Epištolu Římanům (Římanům 15,25). Místo aby se, jak bylo plánováno, delší námořní plavbou dostal do Sýrie a potom do Jeruzaléma, vrátil se cestou po zemi zpět do Macedonie.

Tyto verše nám ukazují něco z charakteru služby apoštola Pavla a okolností, v nichž pro Pána pracoval. Byl nejen evangelistou, jenž přinášel radostné poselství takovým, kteří o Pánu Ježíši nic nevěděli. Byl také pastýřem a učitelem, který věřící v nově vzniklých shromážděních poučoval a vyučoval Slovem, ale také je napomínal a povzbuzoval. Ve své službě stále prožíval odpor a nepřátelství těch, kteří evangelium odmítli. Pavel nebyl sám. Jeho průvodci a spolupracovníci pocházeli z nejrůznějších krajin. Verš 4 ilustruje něco z jednoty Kristova těla a na druhé straně ukazuje různorodost Jeho údů. Jakkoli rozdílní byli tito bratři, přece pracovali společně v díle Páně.

Pavel v Troadě

Verše 7–12. Pavel pobyl v Troadě sedm dní, aby v první den týdne mohl s tamními věřícími lámat chléb. Verš 7 jasně ukazuje, že už v oné počáteční době byla večere Páně vždy v první den týdne, tedy v neděli. – Z používání 1. osoby množného čísla je vidět, že Lukáš, kterého apoštol kdysi zanechal ve Filipi, nyní opět patřil k cestující společnosti.

Pavel zde byl na cestě do Jeruzaléma. Ve svých zavazadlech měl materiální dar věřících z Achaje a Macedonie zchudlým věřícím v Jeruzalémě. Aby mohl být o Letnicích v Jeruzalémě, nechtěl se nikde příliš dlouho zdržovat. Protože ale shromážděným věřícím v Troadě měl ještě mnoho co říci, „*protáhl svou řeč až do půlnoci*“. A tu se stalo, že Eutychus, přemožený hlubokým spánkem, spadl z okna ze třetího poschodí a zůstal ležet mrtev. Avšak Pán

ve své milosti vrátil mladého muže do života, což pro všechny znamenalo velkou útěchu.

Není tento mladý muž obrazem „člověka na okraji“, tj. křesťana, který se sice přidržuje věřících, ale vedle toho si také zahrává se světem? Jak velké je nebezpečí, že takový upadne do hříchu! Eutychův příběh nás volá také k duchovní bdělosti (Efezským 5,14–18; Marek 13,33–37).

Další cesta směrem do Jeruzaléma

Verše 13–16. Tyto verše popisují další průběh cesty směřující do Jeruzaléma. Pavel měl jistě potřebu být po nějakou dobu sám. Tak šel část cesty pěšky, zatím co ostatní jeli napřed lodí.

Řeč na rozloučenou apoštola Pavla v Milétu

Verše 17–27. Poněvadž Pavel nechtěl ztrácet čas, povolal k sobě starší ze shromáždění z Efezu, aby přišli do Milétu, neboť jim chtěl ještě povědět některé věci. Duch Svatý nám ve Skutcích apoštolů sdělil tři velké řeči apoštola Pavla. V synagoze v Antiochii v Pisidii se obrátil k Židům, v areopagu v Aténách k Řekům a zde ke starším shromáždění. Tato apoštolova slova na rozloučenou platí každému věřícímu.

Apoštol nezačal tím, co Efezským kázal, nýbrž jak mezi nimi žil. Jeho život služby a pokorné oddanosti i v okolnostech s protivenstvím, přičemž nebral ohledy na svůj život, dával jeho slovům zvláštní váhu.

Obsah jeho kázání zahrnoval čtyři body:

- a) Pokání k Bohu a víru v našeho Pána Ježíše Krista. To je to první, co Bůh od člověka vyžaduje: pokání a víru.
- b) Evangelium Boží milosti. To zahrnuje všechno, co souvisí s darovaným spasením.
- c) Boží království. To je stránka naší odpovědnosti. Přiznáváme se k zavrženému Pánu a uznáváme nad sebou Jeho autoritu. Proto má být náš život charakterizován poslušností vůči Pánu a Jeho slovu. To nebude vždy snadné. Budeme zakoušet odpor světa.
- d) Celou Boží radu. Ta zahrnuje Jeho plány, které pojal před založením světa a ve kterých jsme i my zahrnuti, a to jak vzhledem k našemu osobnímu, tak i k našemu společnému podílu (Efezským 1 - 3).

Varování a výzva k naší odpovědnosti

Verše 28–38. Ve druhé části své řeči mluvil Pavel o odpovědnosti starších. Ti měli pastýřskou a dohlížecí službu ve svých místních shromážděních. Měli si však být vědomi toho, že nejde o jejich sbor, nýbrž o Boží shromáždění, které si získal za cenu krve svého vlastního Syna.

Pavel je varoval – a varuje také nás – před dvojím nebezpečím. Věřící mohou být ohrožováni zvenku. To je vidět a cítit všude, kde jsou lidé nepřátelsky smýšlející vůči Kristu a Jeho lidu. Druhé nebezpečí číhá uprostřed věřících. Mohou vyvstat muži, kteří se vydávají za křesťany, ale učí převrácené věci. Táhnou lidi za sebou a svádějí je, zatím co dobrý služebník Pána vždy poukazuje lidem na Krista a sám se drží v pozadí.

Apoštol ale také ukázal na pomoc, která je tváří v tvář hrozícímu nebezpečí každému věřícímu k dispozici: Bdělost, aby nebyli překvapeni; Bůh, kterému patříme jako Jeho vlastnictví; Slovo Jeho milosti, neklamná pravda, o kterou se vždy můžeme opřít.

Na závěr připomněl praktické prokazování pomoci potřebným. Přitom nebyl apoštol Pavel žádný teoretik. Vše, čemu učil a co zvěstoval, sám žil: byl zářným příkladem! Mohl starším z Efezu říci: „*Ve všem jsem vám ukázal.*“ Už jsi také někdy sám zakusil, že dávat je blahoslavenější než brát?

Společnou modlitbou se rozloučil s věřícími, kteří byli velmi smutní, protože pozorovali, že rozloučení bylo konečné. Avšak o dojmu z jeho vážných slov zde není řečeno nic.

Kapitola 21

Zastávka v Týru

Verše 1–6. Z Milétu vedla cesta po moři dále přes Kos, Rhodos, Pataru až do Týru. Tam pobýli déle, neboť se musela vyložit loď. Pavel a jeho společníci využili příležitosti, aby vyhledali věřící v tomto městě. „*A nalezše učedníky, pobýli jsme tam za sedm dní.*“ Toto obecenství s Božími dětmi bylo jistě pro všechny velkým povzbuzením.

Proč Pavel nedbal varování bratří, kteří mu skrze Ducha říkali, že nemá chodit nahoru do Jeruzaléma? Na tuto otázku nemůžeme dát s jistotou odpověď. V každém případě jeho postoj nebyl otevřenou neposlušností proti Duchu Svatému, neboť Ten jej sice varoval, ale nedal mu příkaz.

Za Pavlovým chováním také nebyly žádné sobecké pohnutky. Pudilo ho spíše to, aby svým krajanům, od nichž už prožil tolik odporu, ještě jednou představil evangelium a získal je pro Krista. Zde v Týru Pavel ještě nedal odpověď na varování. Později, například v Cesareji, reagoval na námítky bratří a prohlásil, že je hotov pro jméno Pána Ježíše zemřít (verš 13).

Jako už v Milétu, i v Týru došlo k pohnutému rozloučení. Mnoho bratří se ženami a dětmi doprovázelo Pavla a jeho spolucestující k lodi. Na břehu všichni poklekli a modlili se. Potom se rozloučili.

Přes Cesareu do Jeruzaléma: Agabusovo varování

Verše 7–17. Pavel a jeho průvodci nyní pokračovali v cestě po souši. Po krátkém pobytu u bratří v Ptolemaidě dosáhli Cesareu, kde mohli zůstat u Filipa evangelisty.

Služba prorocství, kterou vykonávaly Filipovy dcery, není blíže popsána. V každém případě ji nevykonávaly veřejně, nýbrž v souhlasu se svým postavením jako žen v tichosti (1. Timoteovi 2,12). To je zdůrazněno verši 10 a 11. Apoštolu Pavlovi neprorokovaly Filipovy dcery, nýbrž prorok Agabus, který přišel dolů z Judska. Podobně jako proroci ve Starém zákoně zdůraznil svá slova odpovídajícím konáním. Toto nové varování byla zároveň také Duchem působená příprava na to, co na Pavla čekalo.

Avšak on se nedal ani prorockými slovy Agabusovými, ani prosbami tamních věřících odvrátit od svého úmyslu. Rozhodnost v jeho nitru a ochota zemřít pro jméno jeho Pána nezakolísaly ani kvůli lásce bratří, kteří by jej rádi zadrželi od takové cesty. Jak krásná a příkladná je reakce: „*Dali jsme tomu pokoj, řkouce: Staň se vůle Páně.*“ Je dobře, když i my v takové spletné situaci přestaneme argumentovat a tiše se skloníme pod Boží vůli a cesty. – Tak se Pavel dostal do Jeruzaléma, kde ho bratři radostně přijali.

Návrh s těžkými následky

Verše 18–26. Ihned se sešli k „bratrské poradě“, aby promluvili o aktuálních problémech. Říkalo se, že Pavel učí odpadnutí od Mojžíše, což nikterak neodpovídalo skutečností. Učil: „*Kristus je konec zákona ke spravedlnosti každému věřícímu,*“ což znamená, že zákon přestal být prostředkem k tomu, aby se člověk před Bohem stal spravedlivým.

Věřící v Jeruzalémě se radovali z toho, co Bůh způsobil mezi národy. Avšak ve svých srdcích a ve svých slovech se pevně drželi rozdělení mezi křesťany, kteří přišli ze židovství, a těmi, kteří se obrátili z pohanů. To je jasně vidět z veršů 20 a 25.

Návrh

Bratři v Jeruzalémě se opět vzdali myšlenek, s nimiž v kapitole 15,8–11 kdysi souhlasili, a upadli zpět do zákonního ducha. Sice respektovali tehdy učiněný závěr a nekládali na věřící z pohanů žádné další předpisy, ale sami chtěli zůstat horliteli pro zákon.

Nyní se pokusili přetáhnout na svou stranu apoštola Pavla. Vnější poslušností zákonních předpisů měl ukázat, „*že i on sám chodí, dbaje zákona*“. Jaký to byl nebezpečný návrh pro apoštola národů!

Následek

On přece učil, že nikdo nemůže být ospravedlněn ze skutků zákona, nýbrž jedině skrze víru v Ježíše Krista (kapitola 13,38.39; Římanům 3,28–31). Opětné dodržování zákona by zpochybnilo pravdu jeho slov.

Bratři v Jeruzalémě se podobali adresátům Epištoly Židům. Jejich horlivost pro zákon byla překážkou jejich duchovního růstu jako křesťanů. Zastavili se u počátečních pravd o záchraně a nepochopili, že povolání a naděje křesťanů jsou nebeské (srovnej s Židům 5,11–6,2).

Pavel zajat v chrámě

Verše 27–40. Aby splnil předpisy zákona pro muže, kteří na sobě měli slib, musel jít Pavel do chrámu. Tam jej viděli a poznali Židé z Asie, kteří ihned pobouřili zástup. Tím, že na něho vložili ruce, chtěli účinně omezit ten velký vliv, který zvěstované evangelium už v celém tehdejším světě mělo. Přitom tvrdili nepravdivé věci (Pavel neuvedl Trofima do chrámu). Lhali, aby dali svým žalobám větší váhu. Fanatismus se nestará ani o pravdu, ani o spravedlnost.

Z této události se pro sebe chtějme naučit být opatrnými, když je nějaký služebník Pána napaden. Mohlo by se stát, že někdo tím chce zkazit Boží dílo.

Jak velká je Boží milost i v takové situaci! Jeho prozřetelnost použila nenávist Židů, aby Pavlovi zabránila vykonat jeho úmysl a přinést oběť podle zákona. Avšak Bůh nedopustil, aby byl Pavel zabit. Postaral se o to, aby se – sice jako vězeň – dostal pod ochranu římské okupační moci.

Velitel si myslel, že v Pavlovi zajal nějakého buřiče. Avšak nejednalo se o toho domnělého Egyptana. Díky své znalosti řeckého jazyka, mohl apoštol s římským důstojníkem mluvit, udat svou totožnost a poprosit o dovolení, aby promluvil k lidu. Bylo mu to dovoleno. Jaká milost!

Kapitola 22

Pavel mluví k Židům v Jeruzalémě

Verše 1–11. Tak jako při jiných příležitostech se Pavel i zde pokusil vytvořit spojení se svými posluchači, než začal zvěstovat evangelium. Zde to učinil, když je oslovil v jejich jazyku. Dále se představuje jako ten, který kdysi byl jako oni všichni horlivý pro Boha a zákon. Vůdcové lidu mohli dosvědčit, jak fanaticky pronásledoval křesťany.

Potom svým krajanům vyprávěl příběh svého obrácení. Tento Ježíš, jehož přívržence on pronásledoval, jej obklopil září velkého světla, které proniklo až do jeho nitra a uvrhlo jej k zemi. Potom slyšel hlas: „Sauli, Sauli, proč mne pronásleduješ?“

Pronásledovatel křesťanů ihned poznal, že má co činit s autoritou, která vyžaduje jeho poddání se. Ale nevěděl, kdo ho tak oslovil. Proto ta otázka: „*Kdo jsi, Pane?*“ A nyní musel poznat, že pronásledováním křesťanů pronásledoval Toho, jenž se s nimi učinil zajedno: Ježíše Krista Nazaretského. Tuto skutečnost chtěl představit těm, kteří ho nenáviděli a téměř ho zabili.

Ale potom svým posluchačům také vyznal, že tento Ježíš je nyní jeho Pán, jehož chce poslouchat. Ježíš, Zachránce, byl jeho Spasitel a Pán. Jeho své-vole a jeho vlastní cesty u Damašku skončily. Od té doby vložil vedení svého života zcela do rukou svého Pána.

Jak se Saul stal křesťanem a služebníkem Pána

Verše 12–21. Saul přišel do Damašku, aby pronásledoval učedníky Pána. A nyní přišel jeden z nich k němu se slovy: „*Bratře Sauli, prohlédni.*“ Byl to Ananiáš, „*zbožný muž podle zákona, mající dobré svědectví ode všech tam bydlících Židů*“. Neměla taková slova Pavlovým posluchačům proniknout k srdci?

To první, co znovu vidící Saul viděl, byla tedy tvář jednoho údu těla osla-veného Krista, jehož hlas slyšel! Tento pohled Pavel asi už nikdy nezapomněl (Verš 14b).

Když se Saul nechal pokřtít, přiznal se k tomu v tomto světě opovrženému a zavrženému Kristu. Tím se s konečnou platností odpoutal od židovství.

Ve verších 17–21 nechtěl Pavel podrobně popisovat to, co následovalo po jeho obrácení, nýbrž chtěl zdůraznit následující body:

- a) Se zpožděním více let se mu zjevil vzkříšený, oslavený Kristus (1. Korintským 15,8). On Jež viděl.
- b) Jeho velkým přáním bylo svým zaslepeným krajanům představit Ježíše jako Krista a Božího Syna.
- c) Pán mu ale ujasnil: „*Nepřijmou svědectví tvého o mně.*“
- d) Přes Pavlovy námitky mu Pán dal jiný úkol: Místo k Židům měl jít k národům a zvěstovat jim evangelium. A přece stál nyní ještě jednou v Jeruzalémě a pokoušel se dosáhnout srdce a svědomí svých židovských bratrů.

Pavel se odvolává na své římské občanství

Verše 22–30. To, že Žid obdržel od Boha úkol, aby šel k národům, bylo pro posluchače nemožnou věcí. Bylo pro ně nepředstavitelné, že tu je spasení pro pohany, aniž by se člověk nejprve stal Židem a poddal se požadavkům zákona. Proto tato reakce na apoštolova slova ve verši 22. Všechna závist propukla a projevila se smrtelnou nenávistí proti tomu, jenž se jako Žid opovážil něco takového říci.

Když Židé nejprve zavrhli Pána Ježíše, svého Mesiáše, a ukřižovali Ho, a pak ukamenovali Štěpána, chtěli nyní zabránit tomu, aby byl Pavel poslán k národům. Tak doplnili svůj hřích (1. Tesalonickým 2,15.16).

Velitel asi nerozuměl hebrejskému jazyku, takže nevěděl, co Pavel lidem řekl. Viděl jen propuknutí hluboké nenávisti a chtěl zvědět její pravý důvod. Jistě si myslel, že u Pavla bylo nějaké těžké provinění. Aby přišel věci na kloub, chtěl ho dát bičovat.

Protože zde nešlo o přímé utrpení pro věc Pána tak jako předtím ve Filipi (kapitola 16,19–22.37), uplatnil Pavel své římské občanství před bičováním, aby ušel tomuto hroznému mučení. – Ačkoli jsme jako křesťané občany nebe, žijeme ještě v tomto světě, přičemž máme své povinnosti a práva jako občané státu. Boží slovo nás vyzývá, abychom byli poddáni vrchnosti. Pán však nevyžaduje, abychom se ve světě vystavovali zbytečným utrpením. Náš oddíl i jiná místa Božího slova ukazují, že když nám svět činí křivdu, smíme

mu připomenout svá práva. Ale nikdy by křesťan neměl na svých právech v tomto světě trvat.

Kapitola 23

Pavel před synedriem

Verše 1–11. Aby se dověděl o žalobě proti Pavlovi něco přesnějšího, předvedl římský velitel vězně před židovské synedrium. Sotva se Pavel začal před tímto vysokým grémiem odpovídat, byl přerušen úderem na ústa. Učinil předtím čestný výrok, avšak aniž by řekl slovo o svém Pánu a Vykupiteli.

Vězeň ihned reagoval na toto nespravedlivé jednání: „*Bude tebe bít Bůh, stěno zbílená.*“ Tím obvinil nejvyššího kněze z pokrytectví. Ačkoli tato slova nebyla utrhaním, stála přece v rozporu s tichostí Pána Ježíše, jenž, když Mu zlořečili, neopětoval zlořečení. Jakmile Pavel slyšel, že jde o nejvyššího kněze, omluvil se.

Proč se potom s důrazem zmínil o tom, že je farizeus a že věří ve vzkříšení? Chtěl tím pro sebe získat jejich stranu, anebo to byl promyšlený šachový tah, aby muže v synedriu poštval proti sobě navzájem? Bible nám na to nedává konkrétní odpověď. Reakce však ukazuje, jak vyhraněné bylo stranické myšlení u farizeů. Pravda a spravedlnost u nich znamenaly méně než strana. Jsme my osvobozeni od takových myšlenek?

Celé soudní projednávání před synedriem přineslo, jak to kdosi výstižně popsal, minimum svědectví a maximum zmatku. Římský důstojník proto poručil, aby opět přivedli Pavla zpět do tábora.

Avšak Pán ve své milosti svého skleslého a sebou samým zklamaného služebníka nenechal. Následující noci k němu přistoupil, povzbudil ho a ujistil ho, že o Něm bude svědčit také v Římě.

Boží prozřetelnost

Verše 12–22. Jak velká byla nenávist Židů proti apoštolovi! Protože si byli vědomi účinnosti jeho služby, existovalo pro ně jen jedno řešení: jeho smrt. Čtyřicet z nich se zapřísáhlo s klatbou a řekli, že nebudou ani jíst ani pít, dokud nezabijí Pavla. Aby mohli provést svůj úmysl, vymysleli si šikovný

plán: Pavel měl být ještě jednou předveden před synedrium. Na cestě z římského tábora k židovskému soudu bude pro těch čtyřicet snadnou záležitostí, aby římskou hlídku přemohli a Pavla zabili.

Co mohou zlí lidé učinit muži, s nímž je Bůh? Nic! Dokud nebyla služba apoštola Pavla ukončena, nemohl ho nikdo napadnout a zabít. O to se staral Bůh, jehož plány se vždy uskuteční.

Aby svého služebníka varoval před zákeřným útokem, vedl to Bůh tak, že se o tomto spiknutí dověděl Pavlův synovec. Jako římský občan mohl Pavel ve vězení přijmout návštěvu, a tak se o tomto spiknutí dozvěděl. I když Pavel věděl, že se nalézá v ruce svého Pána, který mu v noci předtím dodal odvahy, neváhal dát tuto informaci dále.

Někdy Bůh způsobí zázrak, aby ochránil svého služebníka, jako tomu bylo například u Petra (kapitola 12). Zde vede okolnosti podle potřeby. V našem vyprávění není nic náhodné, nýbrž vše je vedeno Boží prozřetelností. K tomu patří také vlídnost velitele vůči Pavlovi.

Vězeň Pavel je převezen do Cesareje

Verše 23–35. Velitel Klaudius Lyziáš nechtěl pravděpodobně převzít odpovědnost za případnou vraždu římského občana v Jeruzalémě. Raději poslal ohroženého muže do Cesareje. Tím ho odebral židovskému soudnictví a postavil ho pod římské právo. Dva důstojníci museli kolem třetí hodiny v noci, tedy kolem 21. hodiny podle našeho počítání času, mít připravených 470 vojáků, aby vyvedli Pavla bezpečně z Jeruzaléma. To je více než desetinásobek oněch mužů, kteří ho chtěli zavraždit. Tato římská ochrana, které se Pavel těšil, stojí v udivujícím protikladu k nenávisti ze strany náboženských vůdců Židů.

Velitel dal průvodu vojáků také dopis pro místodržícího Felixe. V něm líčil okolnosti tak, že jej stavěly do dobrého světla. Psal, že se zasadil o bezpečnost Pavla jakožto římského občana, což zcela neodpovídalo pravdě. V 29. verši vydal svědectví o nevině vězně, což potvrdili také pozdější soudcové. – Tím se elegantním způsobem zbavil tohoto nepříjemného vězně.

V Cesareji zůstal Pavel i nadále jako vězeň. Unikl zákeřnému úkladu, avšak už nebyl svobodný. – Pisatel Skutků mlčí o reakci bratří v Jeruzalémě. Nečteme nic o tom, že by se za něho Jakub nebo starší zasazovali. Byli snad rádi, že věc s tím „obtížným“ bratrem Pavlem vzala takový obrát?

Tímto nočním odjezdem opustil Pavel město svých otců provždy. Jeruzalém byl s konečnou platností za ním. Před ním ležel Řím. Věděl, že jeho milovaný Mistr bude s ním a že mu dá dosáhnout tohoto cíle.

Kapitola 24

Pavel před soudem římského místodržícího

Verše 1–9. Už po pěti dnech se Pavlovi žalobci objevili v Cesareji a podali u místodržícího proti němu žalobu. Proč jim byl tento muž tak velmi trnem v oku, že se snažili, aby byl odsouzen k smrti? Nemohli přijmout evangelium, které Pavel kázal, protože podle jejich mínění omezovalo jejich vliv a jejich výsady a uráželo jejich pýchu.

Aby své žalobě připravili lepší přijetí, použili si vůdci Židů advokáta. Tertullus byl pravděpodobně helénistický Žid, který se vyznal v římském právu. Nejprve polichotil místodržícímu Felixovi, když nade vše vychvaloval jeho konání, ačkoli Židé v zásadě římskou moc nenáviděli. Tertullovy cílem bylo způsobit Pavlovo odsouzení.

Žaloba obsahovala tři body. První byl politického druhu. Pavel prý mezi všemi Židy, „*po všem světě*“ vyvolává vzpouru. To byl pro Římany nejzávažnější bod. Všechno, co směřovalo proti klidu a pořádku v říši, znamenalo těžké provinění. Druhý bod obžaloby byl náboženské povahy. Pavel byl označen za vůdce sekty Nazaretské, to znamená křesťanů. Třetí bod se týkal znesvěcení chrámu. Kdyby pro to byly předloženy důkazy, Pavel by byl potrestán smrtí.

Avšak Felix se nenechal přivést pod tlak ani Tertullem, ani ostatními přítomnými Židy, nýbrž dal slovo Pavlovi.

Zodpovídání se před místodržícím Felixem

Verše 10–21. Klid a jasnost, s nimiž se Pavel zodpovídal, ukazují, že jeho srdce opět zcela spočívalo v jeho Pánu. Mluvil k Felixovi jako k muži, který znal židovství – jeho žena pocházela z tohoto národa – a potom zcela věcně vyprávěl, co se v uplynulých dnech stalo. Ani neznesvětil chrám, ani nevyvolal sročení lidu. Naproti tomu se otevřeně přiznal ke křesťanství. Avšak jasně ukázal, že to není žádná židovská sekta. Přiznal se také k víře v Boha, v Písma Starého zákona a k naději vzkříšení.

Dále vyprávěl Felixovi, že přišel do Jeruzaléma s darem lásky pro svůj lid (pro věřící ze shromáždění v Judsku). Úmyslem jeho příchodu tedy bylo dělat dobro, nikoli působit vzpouru. Když se ho v chrámu zmocnili Židé z Asie, byl tam v očištěném stavu. Vřavu způsobili oni, nikoli on. Tito lidé by měli být přítomni a přednést svou žalobu.

Pavel byl také před Felixem odhodlán vyznat: „*Pro vzkříšení z mrtvých já k soudu potažen jsem dnes od vás,*“ a že tato slova tam předtím vyvolala neklid. Pavel asi poznal, že tehdy reagoval tělesně. – Celé Pavlovo zodpovědění ukazuje, že měl dobré svědomí a byl nevinný.

Osobní rozmluvy s Felixem

Verše 22–27. Tertullus se ve své žalobě zmínil o Lyziášovi. Felix to nyní vzal za záminku, aby věc odsunul. Protože se jednalo o náboženský spor, měl být vyslechnut také Lyziáš. V žádném případě si Felix nechtěl synedrium znepřátelit. Jistě ale viděl, že vězeň je nevinný. Proto mu dovolil určitá ulehčení.

O několik dní později chtěl Felix se svou ženou osobně slyšet vězně ohledně víry v Krista. Tím Pavel dostal příležitost, aby tomuto ve světě vysoce postavenému muži zvěstoval evangelium (kapitola 9,15). Toto radostné poselství má ale také svou vážnou stránku, která nesmí být zamlčována.

A tak Pavel mluvil o spravedlnosti. Ta má tři hlediska: a) Všechno, co Bůh činí, je spravedlivé. b) Spravedlnost se zjevila na kříži Golgoty, když Bůh soudil hřích na Pánu Ježíši. c) Protože za nás zaplatil někdo jiný, nabízí Bůh nyní každému věřícímu plné ospravedlnění, tedy svou spravedlnost. – Zdrženlivost nebo sebeovládání, o kterém se zmínil, ukazuje na to, že evangelium má v životě těch, kteří je vírou přijmou, praktické důsledky. – Budoucí soud nám připomíná tragický následek pro všechny, kteří evangelium odmítnou.

Felixovo svědomí bylo zasaženo jasným poselstvím. Ale místo aby činil pokání a vírou v Krista obdržel odpuštění svých hříchů, odsunul rozhodnutí na pozdější dobu. Z tohoto „pozdějí“ se asi stalo nikdy. – Felix nehledal Boha, nýbrž přízeň Židů.

Kapitola 25

Pavel před místodržícím Festem

Verše 1–12. Festus, nástupce Felixe, byl zcela jiný muž než jeho předchůdce. Neoddaloval věci. Už tři dny po svém nástupu do úřadu jel do Jeruzaléma. Jistě věděl, že s vůdci Židů musí mít dobré vztahy, aby s nimi ve svém vládnutí neměl těžkosti. A později, když šlo o projednání Pavlova případu, neváhal a ihned vzal věc do ruky. V protikladu k Felixovi neměl o židovství ani o křesťanství povědomí. Také se nezajímal o náboženství.

Náboženská nenávist Židů proti apoštolu Pavlovi se v průběhu doby nijak nezmenšila. Ještě jednou se pokusili jej zákeřně zavraždit. Avšak jejich návrh byl odmítnut. Obdrželi však příležitost, aby vězně ještě jednou obžalovali. Ale nemohli svá těžká obvinění dokázat, takže bylo pro Pavla lehké tato obvinění vyvrátit. Zde stál před soudem muž, který se neměl čeho bát, neboť se snažil mít *„svědomí bez úrazu před Bohem i před lidmi“*.

Podobně jako Felix, ucházel se i Festus o přízeň Židů. Proto se vrátil k jejich prosbě, aby soudil Pavla v Jeruzalémě, když postavil vězně před volbu. Zda Festus počítal s takovou odpovědí chudého „cestujícího kazatele“, nevíme. Avšak Pavel se odvolal k císaři, a tam také měl přijít. To znamenalo pro apoštola další krok směrem k Římu.

Král Agrippa u Festa

Verše 13–27. Ale nyní pro místodržícího Festa vyvstal nový problém: Jak mohl tento soudní případ předat vyššímu, císařskému soudu v Římě bez jasných bodů obžaloby? Příjezd krále Agrippy s jeho sestrou Bernicí, kteří u nového místodržícího vykonali zdvořilostní návštěvu a chtěli ho v Palestině uvítat, přišla Festovi proto právě vhod.

Vylíčil svým posluchačům Pavlův případ. Přitom je zřejmé, že Festus, v protikladu k Felixovi, neměl mnoho povědomí o židovství a sotva co věděl o křesťanství. Když mluvil o jakémsi Ježíšovi, *„který zemřel, o němž Pavel tvrdil, že žije“*, pak je to řeč nevědomého a nevěřícího světa. Vidí v Něk jen

historickou osobnost. Nemá tušení, kdo On ve skutečnosti je a že Bůh jednou právě skrze Něho, jehož vzkřísil z mrtvých, bude soudit svět.

Festova slova stačila, aby vzbudila zájem krále Agrippy o Pavla. Řekl: *„Chtěl bych i já rád člověka toho slyšeti.“* A tak se druhého dne shromáždili vysocí vojenští činitelé a celá horní vrstva města Cesareje s králem Agrippou a Bernicí, aby slyšeli Pavla. V úvodních slovech vysvětlil Festus: a) postoj Židů, kteří žádali Pavlovu smrt, b) svůj vlastní úsudek o nevině vězně a c) co očekává od tohoto slyšení: jasné body, aby mohl sestavit odpovídající žalobu do rukou císařského soudu.

Kapitola 26

Pavlovo svědectví před králem Agrippou

Verše 1–11. V 1. Petra 3,15 čteme: „*Hotovi pak buďte vždycky k vydání počtu všelikému, kdo by od vás požádal zprávy z naděje té, která jest ve vás, a to s tichostí a bázní.*“ Bázeň přitom znamená jak úctu k dotazující se osobě, tak i Boží bázeň, která je vyjádřena v pokorném postoji. V naší kapitole poznáváme, jak apoštol Pavel tuto výzvu uskutečnil.

Jakmile mu bylo dovoleno, aby se odpovídal, začal tím, že zvolenými slovy oslovil vznešené posluchačstvo. Přitom se obracel především ke králi Agrippovi, jemuž dosvědčil dobré znalosti židovství. Mluvil o své minulosti horlivého farizea, ale hned také o naději, kvůli které byl od Židů obžalován. Byla to naděje na příchod Mesiáše, která ale také obsahovala skutečnost Jeho vzkříšení. Jak Kristův příchod, tak i Jeho utrpení a smrt jsou ve Starém zákoně předpověděny.

Otázkou: „*Proč se pokládá u vás za neuvěřitelné, že Bůh křísí mrtvé?*“ myslel především na Festa, který považoval vzkříšení za něco neuvěřitelného. Z lidského hlediska to takové i je. Jestliže ale je uveden živý Bůh, pak je neuvěřitelné, že by to neměla být pravda.

Dále Pavel nezamlčel svůj fanatismus, s kterým pronásledoval křesťany. I před tímto královským posluchačstvem přiznal své provinění proti Ježíšovu jménu a proti Jeho učedníkům. Byl toho názoru, že dělá něco dobrého pro Boha, avšak byly to jeho vlastní myšlenky, které ho vedly k tomuto závěru. Zde leží základ každého lidského náboženství: Člověk si vytváří své vlastní myšlenky o Bohu, a potom jedná, jak to považuje za správné.

Obrácení a povolání ke službě

Verše 12–23. Pro Pavla to jistě nebylo jednoduché vyprávět o svém životě před obrácením. Ale tím, a nyní následujícím vyprávěním o jeho obrácení a radikální změně v jeho životě bylo ukázáno, jak Boží moc skrze evangelium úplně mění lidský život.

To, co Pavel slyšel z nebe, když byl mocným světlem uvržen k zemi, dokazovalo, co křesťané kázali: Ježíš byl Mesiáš a vstal z mrtvých. Žil a plně se činil zajedno s těmi, kteří zde žili a věřili v Něho. Pavel byl hned připraven se tomuto Pánu poddat. Ježíš Kristus přemohl pronásledovatele svého lidu, tohoto rouhače a násilníka (1. Timoteovi 1,13). Ale nejen to. Vzal ho do své služby a dal tomuto novému nástroji ve své ruce také jasný úkol. – Mohl být Pavel tohoto nebeského vidění neposlušný? To bylo nemožné. A tak začal v Damašku zvěstovat evangelium.

Všimněme si pořadí v 18. verši. Nejprve musejí být člověku otevřeny oči ohledně jeho hříšného stavu. Musí být veden k pokání. Potom následuje obrácení ze tmy ke světlu, odpuštění hříchů a obdržení celého Božího požehnání, které je spojeno se spasením.

Když vyprávěl o své službě, obracel se zároveň s jasným poselstvím ke svému osvětlenému posluchačstvu. Mluvil o pokání a obrácení a o životě, který by ukazoval ovoce hodné pokání, a tím dokazoval víru. Nepoužil své odpovídání prostě k tomu, aby se hájil, nýbrž chopil se příležitosti pozvat posluchače, aby také věřili v Krista.

Posluchači se uzavírají evangeliu

Verše 24–32. Když Pavel kázal svým posluchačům evangelium, říkal věci, které Židé shledávali jako urážející a kterým pohané nemohli věřit. Podle Festova přesvědčení nemohli bohové na druhé straně hrobu už nic pořídít. Když Pavel mluvil o vzkříšení Ježíše Krista, místodržící se domníval, že vězeň pozbyl rozumu. Přerušil ho slovy: „*Blázníš, Pavle. Mnohé tvé umění k bláznovství tebe přivodí.*“ Festus představuje člověka, jenž je naplněn svými vlastními myšlenkami a to, co přichází od Boha, nepřijímá, „*neboť mu to je bláznovstvím*“ (1. Korinským 2,14).

Pavel odpověděl Festovi zdvořile, vážně a v pokoře, aby dokázal, že jeho duch je v pořádku. Pak se ale obrátil na krále Agrippu, který znal jak židovství, tak i události ve spojení se smrtí a vzkříšením Ježíše Krista. Pavel šel tak daleko, že krále přímo oslovil. Nyní se role, abychom tak řekli, vyměnily: Agrippa se zdál být soudně povolán před Boha. Pozoroval, že už mnoho neschází, aby se rozhodl pro Krista. Ale tak daleko to nechtěl nechat přijít.

Nato se Pavel obrátil s výzvou ke všem posluchačům. Ach, jak by si přál, aby všichni tak jako on věřili v Ježíše Krista a jako Boží děti a dědicové se

stali tak šťastnými a bohatými jako on. – Ale místo aby přijali nabízené spasení, všichni vstali a opustili sál. Vydali svědectví o nevině vězně, avšak shledali, že on sám si je vlastně vinen tím, že zůstane ve vězení.

Kapitola 27

Odjezd z Cesareje do Říma

Verše 1–8. Od začátku kapitoly je jasně ukazováno, že Lukáš tvořil doprovod uvězněného Pavla. Dobrovolně s ním vykonal tuto obtížnou cestu do Říma, a mohl proto pod vedením Ducha Svatého napsat také podrobnou zprávu o této námořní plavbě.

Kapitola začíná rozhodnutím lidí. Avšak za scénou stál Pán. Podrobná zpráva o námořní cestě z Cesareje až do Říma ukazuje, jak On řídí všechny okolnosti, takže se plní Jeho vůle. Přitom se ukazuje, že chrání svůj lid, ale také že ten má v těch okolnostech svou osobní odpovědnost a smí svou důvěru obracet k Bohu.

Věrný Pán daroval svému služebníkově povzbuzení, že nemusel cestovat jako osamělý věřící vězeň. Dva z jeho přátel – Lukáš a Aristarchus – jej doprovázeli. Směl také zakoušet blahosklonnost římského setníka, který byl odpovědný za převoz vězňů. V Sidonu, při první zastávce, dovolil Pavlovi, aby šel ke svým přátelům, „*přijmout jejich péči*“. – Pán ví, co každý z nás potřebuje, a staví nám po bok bratry a sestry ve víře.

Pavel se nalézal na cestě, kterou nařídil Bůh. Přesto čteme od začátku, že větry byly proti nim. Tak se daří často i nám. Ale nepříznivé okolnosti ještě nedokazují, že jsme se odvrátili od Boží cesty. Na druhé straně neznamenaají příznivé poměry nutně to, že jsme v souladu s Jeho vůlí. Je nebezpečné soudit podle okolností o správnosti nebo chybnosti nějaké cesty.

Kapitánovo rozhodnutí, které mělo těžké následky

Verše 9–20. Půst v 9. verši se vztahuje asi na „ponižování se“ ve spojení se Dnem smíření (3. Mojžíšova 23,26–32). Roční období podle toho bylo počátek října. Kvůli podzimním a zimním větrným bouřím byla v tehdejší době plavba po Středozemním moři v těchto měsících zastavena.

Když Pavel varoval před další cestou, nemluvil v důsledku nějakého božského zjevení. Nečteme o nějakých Božích slovech k němu v této věci. Vy-

jádril se zde jako muž, který měl ze svých mnohých námořních cest zkušenosti. Ve 2. Korintským 11,25 píše, že třikrát na moři ztroskotal a den a noc strávil v hlubině. Naučil se dbát na znamení Boží moudrosti v přírodě. – My se z toho chceme učit, že je dobré poslechnout úsudku těch, kteří mají životní zkušenosti a tyto učinili s Bohem. „*Kdo poslouchá rady, moudrý jest.*“ (Příslaví 12,15)

Ale setník, který měl odpovědnost za vězně a který měl rozhodnout, věřil více kormidelníkovi a majiteli lodi, než Pavlovu úsudku.

Krátce po nastoupení další cesty se loď dostala do tak hrozné bouře, že „*všechna naděje na záchranu*“ zmizela. – Ten, kdo se nechává vést dobrými vnějšími okolnostmi, ale nebere zřetel na varování zkušených křesťanů nebo nedbá zásad Bible, nesmí se divit, když se dostane do bouří života.

Pavel přebírá velení – záchrana v dohledu

Verše 21–32. V této bouři, kde se vše zdálo být ztraceno a kdy zmizela všechna naděje na záchranu, zůstal jeden klidný: Pavel a s ním asi také Lukáš a Aristarchus. Věděl, že v bouři na lodi je stejně tak v Boží ruce jako v soudním sálu před místodržícím a králem.

Po delší době, když lidé ve svém zoufalství už sotva co jedli, se Pavel chopil slova. Nešlo mu o to, aby ukázal na odpovědnost. Když jim ale připomněl, že se stalo tak, jak předpovídal, chtěl lidi přivést k tomu, aby ho tentokrát poslechli. Anděl Boha, jemuž patří a jemuž slouží a jemuž důvěřuje, ho osobně ujistil, že se dostane do Říma a že spolucestující budou zachráněni. Loď bude zahnána na jeden ostrov, ne do nebezpečné Syrty.

Pro svou moudrost a svou důvěru v Boha se Pavel náhle stal tím, kdo na lodi měl hlavní slovo a to, co řekl, bylo respektováno. Během 14. noci námořníci zpozorovali, že jsou skutečně hnáni k nějaké zemi. Když ze zádi lodi svrhli čtyři kotvy, pokusili se zbaběle uprchnout z lodi a ponechat cestující jejich osudu. Pavlovi tyto úmysly neušly. Poukázal na ně setníkovi a vojákům, kteří útěk námořníků zmařili.

Zachránění z nebezpečí na moři

Verše 33–44. Pavel, který převzal velení na lodi, byl prakticky smýšlející muž. Věděl, že nyní každý potřebuje sílu. A tak povzbudil všechny, aby přijali

potravu. Sám je předcházet dobrým příkladem. Přede všemi poděkoval Bohu za pokrm a potom začal jíst. Jaký povzbudivý příklad pro nás všechny, abychom i na veřejnosti (např. v menze, v jídelně, v jídelním voze) Pánu poděkovali za jídlo.

Když nastal den, zpozorovali záliv, ke kterému chtěli s lodí dojet. Aby měli co nejmenší ponor, vyhazovali do moře i pšenici. Jakmile loď uvázla, byla její zadní část ničena silou vln. – Nyní spřádali vojáci zlý plán, že zabijí vězně, aby žádný nemohl utéci. Avšak setník jim v tomto úmyslu zabránil. Poručil, aby každý sám buď plaval, nebo na nějakém kusu lodi dosáhl břehu. „*A tak se stalo, že všichni zdraví vyšli na zem.*“

Tato záchrana je obrazem záchrany člověka pro věčnost. Když jde o spasení duše, stojí všichni na stejné úrovni: kormidelník, námořníci, cestující, důstojníci, vojáci i vězni. Záchrana člověka je naprosto osobní. Každý se musí sám vírou chopit spasení. Způsob, jak každý jednotlivec dosáhl břehu, ukazuje snad na různé prostředky, které Bůh dnes používá, aby vedly lidi k víře v Pána Ježíše a ke spasení.

Kapitola 28

Na ostrově Melita

Verše 1–6. Ztroskotanci se dověděli, že uvázli na ostrově Melita. Domo-rodci jim prokazovali neobyčejnou přívětivost a zapálili oheň. Pavel, který se opět prokázal být praktickým mužem, ihned také pomáhal sbírat dřevo na oheň. Avšak tu vyjel ze sebrané otýpky roští had a uštkl ho do ruky.

Reakce domorodců ukazuje, v jakém uctívání bohů žili. Z toho, co se stalo, soudili, že Pavel musí být vrah. Ačkoli byl zachráněn z okruhu boha moře Neptuna, Dike, bohyně práva a pomsty, ho nenechá žít. Apoštol ale věděl, že nezemře na tomto ostrově, neboť ještě nedosáhl Říma a ještě se neukázal před císařem, což mu Bůh slíbil. Tak prostě setřásl hada do ohně a zůstal bez úhony (Marek 16,18). Podobně jako kdysi v Lystře (kapitola 14,11–15) upadli lidé nyní do druhého extrému a považovali Pavla za boha. – Tímto divem prokázal Bůh zachráněným ztroskotancům a obyvatelům ostrova, že Pavel je Jeho služebník a že On ho vybavil mocí shůry.

Had ale připomíná satana, který by nejraději služebníky Pána vyřadil a zabránil Božímu dílu. To, že je sklepán do ohně, ukazuje na konečné určení satanovo: ohnivě jezero (Zjevení 20,10).

Další cesta až do Říma

Verše 7–16. Není nám sděleno, proč se čelní představitel ostrovanů vůči Pavlovi a jeho průvodcům zachoval tak přívětivě. Máme ale dojem, že Pavel jako služebník Pána nezůstal domorodcům na ostrově nic dlužný. Nejprve se zaměstnával Publiovým nemocným otcem a uzdravil ho. Potom byli uzdraveni také ostatní nemocní na ostrově. Jak krásná je vděčnost, kterou toto Boží působení vyvolalo! Ztroskotanci, kteří ztratili všechno, byli při odjezdu opatřeni vším potřebným. Neukazuje se v tom také dobrotivá Boží péče o Jeho lid?

Po přezimování na ostrově pokračoval setník Julius se svými vězni v cestě do Říma. Nejprve jeli lodí přes Syrakusy, Regium až do Puteoli v Neapolském

zálivu. Odtud šli pěšky dále až do Říma. V Puteoli našel Pavel a jeho dva průvodci věřící, u nichž směli zůstat sedm dní.

Zpráva o apoštolově příchodu už pronikla do Říma, neboť bratři z hlavního města jim šli vstříc. Jaká to pro něho byla radost! Děkoval Bohu za to, že ho přes všechno provedl až do Říma a vzhledem k nejistotě, která byla před ním, nabyl dobré mysli. Tito bratři z Říma se nestyděli za Pavlovo uvěznění a byli pro něho svým jednáním povzbuzením (srovnej s 2. Timoteovi 1,16.17).

Pavel v rozhovoru s Židy v Římě

Verše 17–22. Volnost, které se Pavel jako vězeň těšil (verše 16 a 30), asi souvisela s jeho římským občanstvím. Nezůstal nečinným, nýbrž využil své možnosti také k tomu, aby přijímal návštěvy.

Jak byl na svých misijních cestách zvyklý, vyhledal také zde v Římě nejprve kontakt se Židy, svými krajany. Asi tři roky předtím napsal svůj Dopis věřícím v Římě. V něm řekl: *„Žádal bych já sám zavrženým býti od Krista místo bratří svých, příbuzných svých podle těla.“* Tak velká byla jeho láska k Židům. A znamenalo to pro něho hlubokou bolest, že odmítli Pána Ježíše Krista jako svého Mesiáše.

Nyní představil svým bratrům podle těla v Římě důvod svého uvěznění. Ačkoli jim dosvědčoval svoji nevinu, nebyla to při tomto rozhovoru jeho hlavní myšlenka. Šlo mu o to, aby také těmto Židům představil Ježíše Krista jako toho pravého Mesiáše, ale také jejich Zachránce.

V té chvíli nebyli Židé v Římě žádným způsobem předem něčím zatíženi. Ale o křesťanství slyšeli. Věděli také, že názory o tom se liší – nejen mezi Židy, ale také mezi pohany. Právě křesťanství nikdy populární nebylo a nikdy nebude. Zařezává se příliš hluboko do jádra naší lidské povahy.

Jako Židé považovali tento nový proud za nějakou sektu uvnitř židovství. Nebyli neochotní dovědět se o tom od Pavla něco bližšího.

Nevěra Židů – spasení pro národy

Verše 23–31. Krátký čas poté došlo k dlouhému rozhovoru v bytě, kde Pavel jako vězeň bydlel: od časného rána až do večera. Pavel si dal práci, aby svým posluchačům vyložil pravdu, aby svědčil o Božím království a aby je

pomocí Starého zákona přesvědčil o Ježíšovi. Protože však to, co slyšeli, neodpovídalo jejich židovským představám, bylo přesvědčeno jen několik z nich, ale ostatní nevěřili. Nejednotní mezi sebou opustili Pavla.

V tomto odmítnutí poselství o Ježíši Kristu viděl Pavel naplnění Izaiášova proroctví (kapitola 6,9.10). Zdá se, že zde došlo ke konečné roztržce mezi Pavlem a jeho nevěřícími krajany, neboť ti nechtěli věřit. Dveře, které Židé sami zavřeli, se staly otevřenými dveřmi pro národy.

Pavel zůstal celé dva roky jako vězeň ve svém najatém domě. Kolik lidí v této době uslyšelo radostné poselství o Pánu Ježíši Kristu, Spasiteli světa, ukáže jednou věčnost. Tento dům byl jistě místem požehnání pro věřící i nevěřící, a jistě také pro vojáky, kteří ho museli hlídat (srovnej s Filipským 1,13.14). V té době apoštol napsal také Dopisy Efezským, Koloským, Filipským a Filemonovi.

Kniha Skutků apoštolů končí náhle. Neslyšíme nic o procesu proti Pavlovi, a jak skončil, také nic o jeho další službě a konci jeho života. Skutky apoštolů končí vlastně poselstvím, které Pavel zvěštoval: o Božím království a věcech, které se týkají Pána Ježíše Krista; neboť obsah poselství a úkol nést je „až do končin země“ zůstaly také po odchodu apoštolů.

